

Kaija Koskela

Sari Ylinen

Verotili, vastuuta yrittäjälle ja tilitoimistolle

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Liiketoiminnan, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Liiketalouden Koulutusohjelma

Laskentatoimi

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta
Koulutusohjelma: Liiketoiminnan Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto: Laskentatoimi

Tekijät: Kaija Koskela ja Sari Ylinen

Työn nimi: Verotili, vastuuta yrittäjälle ja tilitoimistolle

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 53

Liitteiden lukumäärä: 3

Vuoden 2010 alussa Verohallinto otti käyttöön verotilin. Verotili aiheutti mittavia muutoksia yrittäjien ja tilitoimistossa työskentelevien tapaan ilmoittaa ja maksaa oma-aloitteisia veroja. Selvitimme, miten arvonlisäveron, ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun suorittaminen muuttui verotilin myötä verrattuna aikaisempaan käytäntöön. Tarkoituksena oli saada selville, kuinka hyvin yrittäjät itse huolehtivat verotilin hoidosta ja kuinka paljon jää tilitoimiston vastuulle.

Yrittäjien mielipiteitä kartoitimme tilitoimistossa toteutetulla asiakaskyselyllä. Kyselyyn vastasi 40 eri yritysmuotojen edustajaa. Kirjanpitäjien kokemuksia keräsimme syvähaastattelemalla tilitoimiston henkilökuntaa.

Tutkimuksista selvisi, että verotilin käyttöönotto ei juuri muuttanut yrittäjien suhtautumista oma-aloitteisiin veroihin. Lähes kaikki tarkistivat verotiliotteen, mutta verotili tuntui olevan hämmennystä herättävä ja vaikeaselkoinen monille. Yrittäjät jättivät verotiliasioiden hoitamisen kirjanpitäjilleen.

Tilitoimistossa työskentelevät kirjanpitäjät/palkanlaskijat totesivat verotilin tuoneen mukanaan paljon lisätyötä. Verotilin todettiin toimivan alkuvaikeuksien jälkeen hyvin sellaisten yritysten kohdalla, jotka hoitavat asiansa oikein ja ajallaan. Yleinen käsitys oli, että verotili tuli käyttöön liian aikaisin, epäkypsänä. Käytäntö on tuonut esiin monia yllättäviä ongelmia, jotka toivottavasti saadaan hoidettua verotilin kehittämisen myötä.

Avainsanat: verotili, arvonlisävero, ennakonpidätys, sosiaaliturvamaksu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS ABSTRACT

Faculty: Business School
Degree programme: Business Management
Specialisation: Accounting

Authors: Kaija Koskela and Sari Ylinen

Title of thesis: The tax account

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2011

Number of pages: 53

Number of appendices: 3

The Tax Administration imposed the tax account from the beginning of the year 2010. The introduction of the tax account brought about considerable changes for entrepreneurs and accountants in the practices of reporting and paying taxes on their own initiative. The kinds of taxes dealt with in the present thesis are value-added tax, advance tax and social security contribution. The purpose was to determine how well entrepreneurs manage tax accounting obligations themselves and to what extent they remain the responsibility of an accounting company.

We made a survey with 40 clients of an accountancy firm to find out how they received the tax account. In order to gather information about bookkeepers' experiences of the tax account, we interviewed all the seven accountants of the accounting firm.

The result shows that the introduction of the tax account did not change entrepreneurs' practices of paying their taxes so much. Entrepreneurs trusted the tax account issue into hands of their bookkeepers.

For the accountants, the tax account involved a lot of extra work. They noticed soon that the tax account did not work as it was planned to do. Their opinion is that the tax account was not ready enough to be taken into use. There are a lot of improvements to make.

Keywords: tax account, value-added tax, advance tax, social security contribution

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	8
1 JOHDANTO	9
1.1 Yleistä	9
1.2 Työn tavoite ja rakenne.....	10
2 VEROTUS JA MUUTOKSET, TAUSTAA VEROTILILLE.....	11
2.1 Verotus yleisesti.....	11
2.1.1 Miksi veroa kannetaan?	11
2.1.2 Verojen luokittelu.....	12
2.1.3 Veron kiertäminen	12
2.1.4 Tilinpäätös ja verotus	13
2.2 Arvonlisäverotus	13
2.2.1 Arvonlisävero käsitteenä	14
2.2.2 Arvonlisäveroa koskevien virheiden korjaaminen.....	14
2.2.3 Arvonlisäveron ilmoittaminen	15
2.2.4 Arvonlisäveron maksaminen	16
2.2.5 Arvonlisäverotuksen erityistapauksia	16
2.2.6 Arvonlisävero Suomen ulkopuolisessa kaupankäynnissä	19
2.3 Ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu	20
2.3.1 Työnantajan velvollisuudet	20
2.3.2 Toimitetun ennakonpidätyksen korjaaminen	21
2.3.3 Ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun ilmoittaminen.....	22
2.3.4 Ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun maksaminen	22
3 VEROTILI JA KÄYTTÖÖNOTON ONGELMIA	24
3.1 Mikä on verotili?	24
3.1.1 Tunnisteet ja valtuudet sekä sähköisen asioinnin valtakirja	25
3.1.2 Verotili ja kirjanpito	27
3.1.3 Verotiliverojen maksaminen	28
3.2 Asiantuntijoiden kokemuksia.....	29

3.2.1 Verohallinnon hankepäällikön kokemuksia verotilin alkutaipaleesta	29
3.2.2 Suomen Yrittäjien veroasiantuntijan kokemuksia verotilistä	30
3.2.3 Tilitoimistoammattilaisten mielipiteitä	31
4 TUTKIMUKSET JA TUTKIMUSTULOKSET	32
4.1 Toimeksiantaja ja toimeksianto	32
4.2 Asiakastutkimus	33
4.3 Tilitoimistohenkilökunnan syvähaastattelut	33
4.4 Asiakaskyselyn tutkimustulokset	34
4.5 Tilitoimiston henkilökunnan haastattelun tulokset	41
4.5.1 Tunnistautuminen	42
4.5.2 Ohjeistuksen riittämättömyys	43
4.5.3 Ongelmatilanteita	43
4.6 Johtopäätökset ja pohdinta	46
5 YHTEENVETO	50
LÄHTEET	52
LIITTEET	54

Käytetyt termit ja lyhenteet

Alv	Arvonlisävero
Arvonlisävero	Arvonlisävero on kulutusvero, joka maksetaan tavaran tai palvelun hankinnan yhteydessä. Yrittäjä tilittää myyntinsä mukaisen arvonlisäveron valtiolle. Yleinen arvonlisäverokanta on 23 % 1.7.2010 alkaen. Muut arvonlisäverokannat ovat 13 % ja 9 %.
Ennakonpidätys	Työnantaja tekee ennakonpidätyksen maksamastaan palkasta saajan verokortin mukaisesti. Ennakonpidätys toimitetaan myös työkorvauksesta ja puutavaran kauppahinnasta.
Kausiveroilmoitus	Kausiveroilmoitus on oma-aloitteisten verojen ilmoitus, jolla ilmoitetaan arvonlisävero, ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu sekä arpajaisvero, lähdevero ja vakuutusmaksuvero. Kausiveroilmoituksen verokausi voi olla kuukausi, neljännesvuosi tai vuosi.
Sosiaaliturvamaksu	Työnantaja maksaa työntekijän palkasta sosiaaliturvamaksun. Sen määrä vuonna 2010 on 2,23 % ennakonpidätyksen alaisesta palkasta.
TA-maksu	Työnantajamaksu, joka sisältää ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun.
Valvontailmoitus	Oma-aloitteisten verojen ilmoituslomake 31.12.2009 saakka. Ilmoitettiin tiedot arvonlisäveroista, ennakonpidätyksistä ja sosiaaliturvamaksuista.

Verotili

Jokaisella verovelvollisella on oma verotilinsä. Verotili on järjestelmä, jossa verohallinto kirjaa maksettavaksi tulevat suoritukset verotilille velvoitteina ja verovelvollisen maksumat suoritukset hyvityksinä. Verovelvollinen maksaa viitenumeron avulla veronsa yhdellä tilisiirrolla. Maksujen eräpäivä ja samalla verojen ilmoittamispäivä on kuukauden 12. päivä. Verotiliin kuuluu Verohallinnon ylläpitämä verkkopalvelu, joka muistuttaa ulkoasultaan ja osin toimintoiltaan verkkopankkeja. Verotilijärjestelmä koskee oma-aloitteisia veroja.

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

KUVIO 1. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (kaikki asiakkaat, N=40).....	36
KUVIO 2. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin yhtiömuodoittain	38
KUVIO 3. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (yhtiömuoto osakeyhtiö, N=21).....	39
KUVIO 4. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (yhtiömuoto toiminimi, kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiö, N=19).....	40
TAULUKKO 1. Asiakaskyselyn vastaajien yhtiömuodot.....	34
TAULUKKO 2. Asiakaskyselyn vastaukset	34

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Verotili tuli voimaan vuoden 2010 alussa. Verotilin käyttöönotto muutti yritysten ja tilitoimistojen toimintatapoja erityisesti oma-aloitteisten verojen ilmoittamisen ja maksamisen suhteen. Muutos vaikuttaa sekä yrittäjien toimintaan että tilitoimiston rutiineihin.

Oma-aloitteisten verojen maksu- ja ilmoituskäytännöt ovat pysyneet samanlaisina jo lähes kahden vuosikymmenen ajan. Arvonlisäverolaki (30.12.1993/1501) on otettu käyttöön vuonna 1994, jolloin liikevaihtovero siirtyi historiaan. Arvonlisäveron käyttöönotto liittyi Suomen liittymiseen EU:n jäseneksi. Veromuutoksella pyrittiin edistämään EU:n sisämarkkinoita. Myös ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun käytännöt ovat jatkuneet vuodesta toiseen samalla tavalla.

Tarvittiin kokonaan uusi laki verotilin käyttöönoton myötä. Myös kaikille uutta käytäntöä noudattaville tai verotiliin jotenkin kosketuksissa oleville muutos on tuonut haasteita. Kirjanpitäjiä ja palkanlaskijoita on koulutettu. Opiskeltavaa on riittänyt ja muutoksia on ollut paljon.

Tilitoimisto Luoma-aho Oy antoi toimeksiannon selvittää, miten tilitoimiston palveluita voitaisiin parantaa liittyen oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksamiskäytäntöihin. Samalla selvitetään työnjako asiakkaiden ja tilitoimiston välillä verotiliin liittyen; mitä yrittäjät tietävät ja tekevät verotiliin liittyvissä kysymyksissä ja mikä osa hoidetaan tilitoimiston kautta.

1.2 Työn tavoite ja rakenne

Työn tavoite on kehittää Tilitoimisto Luoma-aho Oy:n palveluja koskien verotilin käyttöä oma-aloitteisten verojen tilityksiin liittyen. Koska asia on uusi, on kartoitettava asiakaskunnan tieto ja tarpeet verotiliin liittyen. Lisäksi henkilökunta haastatellaan, jotta heidän tietämyksensä ja kokemuksensa verotilistä pystytään hyödyntämään palvelujen kehittämisessä.

Aluksi kerromme perustietoa verotuksesta yleensä, ja tarkemmin verotilin piiriin kuuluvista oma-aloitteisista veroista, kuten arvonlisäverosta ja työnantajasuorituksista. Verotilin myötä oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen, tilityskäytäntö ja eräpäivät muuttuivat oleellisesti. Selvitämme, mikä verotili on, ketä se koskee ja mitkä ovat muutokset verrattuna aikaan ennen verotilin voimaantuloa.

Selvitämme kyselylomakkeella yrittäjien tietoa verotilistä ja heidän omaa aktiivisuuttaan. Kyselemme, kuinka usein ja millä tavalla yrittäjät seuraavat verotilin tapahtumia. Kyselyssä ovat mukana ne tilitoimiston asiakkaat, jotka kävivät henkilökohtaisesti toimistollamme kesäkuun 2010 aikana.

Kirjanpitäjien ajatukset, kokemukset ja toiminnan verotiliin liittyen keräämme syvähaastattelun avulla. Heillä on myös käytännön tietoa yrittäjien käytännön toiminnasta. Haastattelemmekin kaikkia tilitoimistossamme työskenteleviä kirjanpitäjiä.

Toimeksiannon tarkoituksena on selvittää yritysten ja tilitoimiston välinen työnjako verotiliin liittyen. Tarkoituksena on selvittää yritysten oma toiminta ja tieto ja sen myötä tilitoimistolle jäävät tehtävät. Samalla kartoitetaan verotilin vaikutuksia molempiin tahoihin ja tutkitaan, onko koulutus ja ohjeistus ollut riittävää.

2 VEROTUS JA MUUTOKSET, TAUSTAA VEROTILILLE

Tutkimuksen teoreettisessa osassa tarkastellaan aluksi verotusta yleensä. Lisäksi kerrotaan verotilissä mukana olevista oma-aloitteisista veroista tarkemmin sekä niihin liittyvistä käytännön toiminnoista ennen verotiliä ja verotilin aiheuttamista muutoksista.

2.1 Verotus yleisesti

Verotuksella kerätään varoja valtiolle, kunnille ja kansaneläkelaitokselle. Verotusjärjestelmään kuuluvat myös oma-aloitteiset verot, joita verotili koskee.

2.1.1 Miksi veroa kannetaan?

Verotuksen säännönmukainen tavoite on kerryttää tuloja julkiselle vallalle. Valtion ohella myös kunnat ovat tärkeitä veron saajia. Merkittävä asema veronsaajana on myös kansaneläkelaitoksella, jonka kansaneläke- ja sairausvakuutusjärjestelmään tulevat vakuutettujen ja työnantajien pakolliset sosiaaliturvamaksut.

Verotuksesta aiheutuvien kustannusten tulisi jäädä mahdollisimman vähäisiksi sekä verohallinnolle että verovelvollisille. Verotus tulisi jakaa oikeudenmukaisesti ja taloudellisten vaikutusten vastata talouspoliittisia ja yhteiskuntapoliittisia tavoitteita (Tikka, Leppiniemi, Penttilä & Hulkko 1996, 20). Veronkannon toimittaminen on lakisidonnaista ja veroa voidaan kantaa vain eduskunnan suostumuksella. Ve-

rosta säädetään lailla, jossa säädökset määrittelevät verovelvollisuuden, perusteet veron suuruudesta sekä verotettavan oikeusturvasta.

2.1.2 Verojen luokittelu

Yleisin ja vanhin tapa luokitella veroja on jakaa verot välittömiin ja välillisiin veroihin. Jako perustuu siihen, kannetaanko vero suoraan siitä kohteesta, jota veron on tarkoitus kohdata. Esimerkiksi arvonlisävero on välillistä ja tulovero välitöntä veroa (Oikeusjärjestys 2000, 237). Veroja voidaan luokitella myös objektin perusteella. Vero-objekti on toiminta, tapaus tai esine, johon vero kohdistuu. Asianomaisen veron nimi pohjautuu usein vero-objektiin.

Ensimmäinen pysyväisluontoiseksi luonnehdittava tulo- ja omaisuusverolaki koskien valtionverotusta on säädetty 3.8.1920 (Mattila 1984, 114–115). Tätä aikaisemmat säännökset tulon ja omaisuuden verottamisesta olivat olleet väliaikaisia.

2.1.3 Veron kiertäminen

Veronkierrasta on kyse silloin, kun verovelvollinen pyrkii saamaan veroetuja antamalla olosuhteille tai toimenpiteille sellaisen oikeudellisen muodon, joka ei vastaa niiden varsinaista luonnetta tai tarkoitusta (Leppiniemi 2002, 78–79). Veronkiertosäännös sallii kuitenkin verovelvolliselle mahdollisuuden valita useista hyväksyttävistä vaihtoehdoista verotuksellisesti edullisimman.

Jotta yrittäjän/yrityksen verotettava tulo ja varallisuus voidaan perustaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen tietoihin, on kirjanpidon oltava luotettava. Arvioverotukseen turvaututaan silloin, kun veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida oikaistunakaan pitää verotuksen perusteena. Arvioverotusta käytetään myös silloin, jos verovelvollisen ilmoittama tulo muiden samalla alalla ja vastaavasti samanlaatuisissa olosuh-

teissa toimivien verovelvollisten tuloon verrattuna vaikuttaa liian vähäiseltä ja on syytä epäillä, että verovelvollinen ei ilmoita kaikkia tulojaan. (L 18.12.1995/1558 Laki verotusmenettelystä)

2.1.4 Tilinpäätös ja verotus

Suomessa tilinpäätöksen ja verotuksen kytkennät ovat voimakkaat, vaikkakin kirjanpito- ja verolainsäädäntö ovat periaatteessa erilliset. Kirjanpitolaissa (30.12.1997/1336) säädetään juoksevan kirjanpidon hoitamisesta, kirjanpitovelvollisuudesta, tilinpäätöksen laatimisesta ja julkistamisesta. Verolainsäädännössä määrätään verotettavan tulon laskemisesta sekä siitä, miten verot määrätään ja maksuunpannaan verotettavan tulon perusteella (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2004, 33). Veroilmoitusta laadittaessa lasketaan verotettavan tulon ja verotettavan varallisuuden määrä. Tiedot perustuvat pitkälti kirjanpitoon ja erityisesti tilinpäätökseen.

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Usein juuri tästä syystä verotuksen ja kirjanpidon välisiin tiukkoihin kytköksiin on suhtauduttu kriittisesti. Kytkennästä saattaa seurata sellaisia harkinnanvaraisia tilinpäätösratkaisuja, jotka tehdään ensisijaisesti verotustavoitteita silmällä pitäen, ei oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

2.2 Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotus on olennainen osa verotusjärjestelmäämme ja se koskettaa yritysten toimintaa päivittäin. Arvonlisäverotus on myös mukana uudessa verotilijärjestelmässä.

2.2.1 Arvonlisävero käsitteenä

Verovelvollisten rekisteriin merkityt yritykset, yhteisöt ja muut verovelvolliset keräävät myyntihinnoissaan asiakkailta arvonlisäveroa, jonka sitten raportoivat ja tilittävät edelleen valtiolle. Suomen valtiolla on oikeus saada arvonlisävero näistä myynneistä vain, jos myynti on tapahtunut arvonlisäveromielessä Suomessa.

Arvonlisäverojärjestelmä on perusrakenteeltaan erittäin yksinkertainen. Verokannan mukainen myynnin vero lasketaan verottomasta myyntihinnasta. Valtiolle tilitettävää veroa pienentävät verovelvollisen hankintoihin sisältyneet verot. Tilitettävän veron määrä on myynnin verot vähennettynä ostojen veroilla. Normaalisti verokausi on kalenterikuukausi. Lähtökohtaisesti kaikki liiketoiminnan muodossa tapahtuva myynti on verollista. Samoin kaikki verolliseen liiketoimintaan kohdistuvat hankinnat ovat vähennyskelpoisia.

Arvonlisäverojärjestelmässä vero ei kertaannu tuotantopanoshankintoihin sisältyvän vähennysmenettelyn ansiosta. Piilevä vero yleisessä kulutusverotuksessa tarkoittaa sitä verorasitusta, joka säädetyn verokannan lisäksi kohdistuu hyödykkeen hintoihin (Linnankangas & Juanto 2008, 12). Kun tuotanto- ja jakelutoiminnassa käytettävistä palveluista tai tavaroista kannetaan veroa, jota ei voida vähennysoikeuden avulla poistaa, aiheutuu piilevää veroa. Vero siirtyy myytävien tuotteiden hintaan. Jos veroa suoritetaan sekä tuotantopanosten myynnistä että tuotantopanosten avulla tuotettujen hyödykkeiden myynnistä, vero kertaantuu. Arvonlisäverojärjestelmässä tuotantopanokset ostetaan verollisina, mutta ostaja saa vähentää tuotantopanosten ostoihin sisältyvän veron.

2.2.2 Arvonlisäveroa koskevien virheiden korjaaminen

Verovelvollisen vahingoksi tapahtuneet virheet koskien arvonlisäveroa voidaan korjata seuraavien kuukausien tilityksissä. Liikaa ilmoitetun veron määrä vähennetään seuraavilta kalenterikuukausilta (AVL 191§). Uudella ilmoituksella korvataan

veronsaajan vahingoksi tapahtuneet virheet. Korjattujen tietojen mukainen maksu kohdistetaan oikealle kuukaudelle. Kirjanpidossa korjaukset voidaan tehdä yleisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti (Leppiniemi 2004, 361). Kirjausvirheestä johtunut liian pieni arvonlisäveron tilitys voidaan korjata hyvän kirjanpitotavan mukaisesti esimerkiksi vasta tilinpäätöstä laadittaessa. Tällöin arvonlisäveron oikea kuukausittainen määrä pitää pystyä johtamaan pääkirjanpidosta.

2.2.3 Arvonlisäveron ilmoittaminen

Vuoden 2009 loppuun saakka yritykset noudattivat arvonlisäveron ilmoittamisessa Arvonlisäverolain 17 luvun määräyksiä, joiden pohjalta verohallinto vuosittain julkaisi ohjeet. Yritysten piti antaa arvonlisäveroon liittyen veroilmoitus kuukausittain verottajalle. Tätä veroilmoitusta kutsuttiin valvontailmoitukseksi. Valvontailmoitus oli annettava viimeistään kalenterikuukautta seuraavan toisen kuukauden 15. päivänä (Verolait 1/2008 2008:357).

Arvonlisäveron valvontailmoituksella ilmoitettiin vero kotimaan myynneistä verokannoittain, kohdekuukauden vähennettävä vero sekä maksettava vero (Valvontailmoituksen täyttöohjeet: 4-5). Yleisimmin nämä tietojen kohdat olivat käytössä. Jos yritys oli harjoittanut EU-kauppaa tai myyntiä ulkomaille, myös näistä oli ilmoitettava valvontailmoituksella.

Jos arvonlisäverollinen myynti oli pienempi kuin arvonlisäverolliset ostot, maksettavaa arvonlisäveroa ei kertynyt, vaan negatiivinen vero siirrettiin seuraavalle kuukaudelle vähentämään maksettavaa veroa. Seuraavan kuukauden valvontailmoitukseen merkittiin tämä vero kohtaan ”edellisen kuukauden negatiivinen vero”. Negatiivinen vero saattoi siirtyä kuukaudesta toiseen valvontailmoituksella. Tilikauden päättyessä verovelvollinen saattoi hakea negatiivinen arvonlisäveron palautusta verottajalta. Arvonlisäveron palautushakemus voitiin tehdä myös ennen tilikauden päättymistä, jos hakemukselle oli painavat perustelut ja verovelvollinen

pystyi arvioimaan, että koko tilikauden maksettava arvonlisävero jäisi negatiiviseksi (Verolait 1/2008 2008:355).

2.2.4 Arvonlisäveron maksaminen

Arvonlisäveron maksamisesta säädettiin arvonlisäverolain 14 luvussa ennen vero-tilin käyttöönottoa. Lain 147 § mukaan verovelvollisen tulee maksaa tilitettävä arvonlisävero valtiolle viimeistään kalenterikuukautta seuraavan toisen kuukauden 15. päivänä. Verottaja lähetti arvonlisäverovelvollisille maksuohjeen kerran vuodessa, jossa oli kerrottu yrityksen kalenterivuoden ajan samana pysyvä kesto viite sekä veroviraston tilinumerot, jonne arvonlisävero maksetaan. Viite ohjasi arvonlisäveron oikealle kohdekuukaudelle, jos vero maksettiin eräpäiväkuukauden aikana (Valvontailmoituksen täyttöohjeet 2009).

Jos arvonlisävero maksettiin ennen eräpäiväkuukautta tai eräpäiväkuukauden jälkeen, arvonlisävero piti maksaa käyttäen Oma-aloitteisten verojen tilisiirtolomaketta. Viestitiedoissa oli ilmoitettava arvonlisäveron kohdekuukausi, jolta vero maksetaan, yrityksen Y-tunnus ja arvonlisäveron määrä mahdollisine veronlisäyksineen. Jotta viesti tallentui oikeanlaisena, oli tärkeää huolehtia, että viestin tietojen väliset kauttaviivat oli merkitty viestiin oikein, myös viestin päättävä kauttaviiva.

2.2.5 Arvonlisäverotuksen erityistapauksia

Marginaaliverotus on arvonlisäverotuksen erityisjärjestelmä, joka koskee käytetyn tavaran kauppaa. Verovelvollinen yritys ostaa käytetyn tavaran edelleen myyntiä varten, mutta tavaran hankintahinta jälleenmyyjälle ei sisällä normaalien ostovähennyssäännösten perusteella vähennettävää veroa. Äärimmilleen yksinkertaistettuna marginaaliverotuksessa maksetaan arvonlisäveroa vain saadusta myyntikatteesta (Auranen 2003). Jälleenmyyjän asiakas ei voi tehdä ostostaan ostovähenn-

nystä. Marginaaliverotusmenetelmän käyttö on järkevää vain silloin, kun asiakkaat ovat yksityishenkilöitä tai muita sellaisia tahoja, joilla ei ole ostovähennysoikeutta.

Kiinteistöjen ja huoneistojen pitkäaikainen vuokraaminen ja hallinnan luovuttaminen on lähtökohtaisesti arvonalisäverotonta. Liikekiinteistöjen ja liiketilojen vuokruksesta vuokranantaja voi kuitenkin hakeutua vapaaehtoisesti arvonalisäverolliseksi tietyin edellytyksin. Myös rakennusten, kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden myynti on arvonalisäverotonta, ellei kiinteistöllä harjoiteta arvonalisäverollista toimintaa, esimerkiksi verollista vuokrausta. Rakennuksiin liittyy niin kutsuttu saastumis-aika. Arvonalisäverolain sisältämät säännökset velvoittavat tietyissä tapauksissa palauttamaan peruskorjauksesta ja uudisrakentamisesta tehtyjä ostovähennyksiä tai maksamaan takautuvasti kiinteistönhallintatyöstä oman käytön veroa (Marttila, Auranen, Kaari, Romppainen, Takalo & Tikkanen 2003, 239). Jos ostovähennyksiä on tehty, kohteen tuli säilyä vähennykseen oikeuttavassa käytössä viiden vuoden ajan ennen vuotta 2004 valmistuneissa rakennuksissa. Arvonalisäverotuksessa tulivat voimaan 1.1.2008 uudet kiinteistöinvestointia koskevat säännökset (Verohallinto, ohje 18445/40/2007, 14.12.2007). Säännökset koskevat kiinteistöjen uudisrakentamisesta ja perusparantamisesta tehtäviä oikaisuja kymmenen vuoden pituisen tarkastuskauden aikana. Uudet säännökset pitkittävät ”saastumisajan” viidestä kymmeneen vuoteen.

Arvonalisäverollista toimintaa on myös alkutuotanto. Arvonalisäveroa on maksettava sekä jalostamattomien että jalostettujen tuotteiden myynnistä. Erittäin pienimuotoisesta, lähinnä harrastuksenomaisesta liiketoiminnasta ei tarvitse maksaa veroa. Ellei kalenterivuoden liikevaihto ylitä 8500 euroa, ei yrittäjän tarvitse hakeutua verovelvolliseksi. Jos 8500 euron raja ylittyy, koko vuoden myynneistä on maksettava normaali arvonalisävero.

Arvonalisäveron alarajahuojennus helpottaa pienten yritysten maksutaakkaa. Arvonalisäverovelvolliseksi rekisteröityneen yrityksen tilikauden liikevaihdon jäädessä alle 8500 euron, saa yrittäjä takaisin verovirastolta huojennuksena koko tilikaudelta tilitetyn veron (AVL 149a.2§). Jos pienen yrityksen liikevaihto ylittää 8500 euroa mutta on enintään 22 500 euroa, saa yrittäjä jälkikäteen huojennuksena takaisin

osan tilittämästä verosta (Äärilä & Nyrhinen 2002, 48). Huojennuksen saajana voi olla luonnollinen henkilö tai yhtiömuotoinen yritys, yritysmuodolla ei ole merkitystä. Huojennusta ei saa kunta, eikä ulkomainen elinkeinonharjoittaja ellei hänellä ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa.

Myös julkisyhteisöt ovat arvonlisäverovelvollisia. Valtio, kunnat ja kuntayhtymät maksavat liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan toiminnasta arvonlisäveroa. Julkishallinnon verovelvollisuus johtuu lähinnä kilpailuneutraalisuussyistä. Julkisyhteisöjen ollessa verovelvollisia, yksityiset yritykset voivat näin hinnoitella tavarat ja palvelut samoilla perusteilla kuin yksityisille. Kuntien perimät maksut lain nojalla pakollisista tarkastuksista, joita ei voi saada muualta, ovat verottomia. Tällaisia ovat muun muassa rakennustarkastusmaksut.

Arvonlisäverolakia säädettäessä oli tarkoituksena jättää varsinainen aatteellinen toiminta ja sen oheistoiminnot sekä yleishyödyllinen toiminta arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Usein rajanveto on kuitenkin vaikeaa. Suoraan lain perusteella yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverovelvollinen vain, jos toiminnasta saatua tuloa pidetään tuloverolain nojalla yhteisön veronalaisena elinkeinotulona. Aatteelliset yhteisöt ja säätiöt saavat harjoittaa taloudellista toimintaa, jos toiminnan luonne ei muutu pääasiallisesti taloudelliseksi (Perälä & Perälä 2003, 15). Arvioitaessa liiketoiminnan tunnusmerkkien täyttymistä, tarkastellaan sitä, kilpaileeko toiminta muiden yritysten toiminnan kanssa ja onko toiminta jatkuvaa ja suunnitelmallista.

Pankki tai vakuutusyhtiö voi yhdessä perustaa määräysvallassaan olevien yhtiöiden kanssa arvonlisäverovelvollisuusryhmän. Ryhmän sisällä tavaroiden ja palveluiden myynti on verotonta (Marttila ym. 2003, 255). Ryhmään voidaan ottaa myös keskinäinen kiinteistöyhtiö. Määräämisvalta toteutuu esimerkiksi silloin, kun pankki tai vakuutusyhtiö omistaa yli 50 % kiinteistöyhtiön osakkeista.

2.2.6 Arvonlisävero Suomen ulkopuolisessa kaupankäynnissä

Yhteisökaupassa tavara siirtyy kaupan yhteydessä yhteisömaasta toiseen yhteisömaahan. Yhteisömyynnin verottomuuden edellytyksenä on, että ostajalla on muun maan kuin lähtömaan pätevä ja voimassa oleva arvonlisäverotunniste. Lisäksi myyjän on pystyttävä osoittamaan, että tavara on todella lähtenyt toiseen yhteisömaahan. Kaupan tositteessa on oltava merkintä, että kysymyksessä on veroton yhteisökauppa sekä osapuolten tunnisteet.

Tavarán siirryessä yhteisömaasta yhteisön ulkopuoliseen maahan, on kyse verottomasta viennistä. Tavarán vastaanottajamaa perii maahantuonnin perusteella maahantuonnin veron. Samoin yhteisön ulkopuolelta tulevalle tavaralle määrätään maahantuonnin yhteydessä maksettava maahantuonnin arvonlisävero. Koska Ahvenanmaa kuuluu EU:n tullialueeseen, mutta ei EU:n arvonlisäveroalueeseen, se on arvonlisäveromielessä suhteessa muuhun Suomeen ja muihin EU-maihin samassa asemassa kuin Euroopan yhteisön ulkopuoliset maat. Manner-Suomen ja Ahvenanmaan välisen kaupan arvonlisäverotus toimii periaatteessa samalla tavalla kuin esimerkiksi Suomen ja Venäjän välinen kauppa (Sorvanto 2010, 22). Ahvenanmaalta Manner-Suomeen lähetettävistä korkeintaan 43,47 euron hintaisista postipaketeista ei tarvitse maksaa maahantuonnin arvonlisäveroa.

Suomalaisen yrityksen myydessä tavarán tai palvelun, jonka myyntimaa on myyntimaasääntöjen mukaan jokin muu kuin Suomi, myyjän on otettava selville myyntimaan lainsäädännöstä, kuka maksaa veron. Lähtökohtaisesti veron maksaa myyjä itse. Käännetyn verovelvollisuuden tapauksessa ostaja maksaa veron myyjän puolesta. Säännösten epäyhtenäisyyden vuoksi veronmaksuvelvollinen on selvitettävä tapauskohtaisesti myös EU:n alueella.

2.3 Ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu

Ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu kuuluvat yhdessä arvonlisäverotuksen kanssa uuteen verotilijärjestelmään. Yritysten on tilitettävä maksamistaan palkoista ennakonpidätys ja sotu Verohallinnolle. Ennakonpidätys suoritetaan työntekijän veroprosentin mukaan, sosiaaliturvamaksun prosentti määrätään vuosittain.

2.3.1 Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan sosiaaliturvamaksu vuonna 2010 on 2,23 % (Verohallinto, Verohjeet 20.11.2009). Maksuprosenttia sovelletaan vuonna 2010 maksettaviin palkkoihin, palkan ansaitsemisajalla ei ole vaikutusta. Työntekijän palkasta peritään vakuutusmaksuja yhteensä 4,9 % (6,1 %). Eläkevakuutusmaksun osuus tästä on 4,5 % (5,7 %) ja työttömyysvakuutusmaksun osuus 0,40 %. Maksut vähennetään bruttopalkasta ennakonpidätyksen toimittamisen jälkeen. Eläkevakuutusmaksut koskevat 18 - 67 -vuotiaita työntekijöitä. Työttömyysvakuutusmaksu koskee 17 - 64 -vuotiaita henkilöitä. Työnantajan osuus työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 2010 maksetuista palkoista 1 846 500 euroon asti on 0,75 %. Jos palkkoja maksetaan yli 1 846 500 euroa, maksu on 2,95 %.

Työeläkevakuutusmaksu vuonna 2010 on keskimäärin 22 % vuoden aikana maksetuista palkoista (Sosiaali- ja terveysministeriö, Tiedote 500/2009, 19.11.2009). Työnantaja voi valita mistä vakuutusyhtiöstä vakuutuksen ottaa. Lisäksi työnantajalla on oltava lakisääteinen tapaturmavakuutus. Vakuutusmaksu vaihtelee vakuutusyhtiöittäin maksettujen palkkojen ja aloittain työn tapaturmariskin mukaan toimiala- ja yrityskohtaisesti. Jos teetettyjä työpäiviä on vuodessa yhteensä 12, tulee työnantajan vakuuttaa työntekijänsä. Tapaturmavakuutuksen yhteydessä peritään ryhmähenkivakuutus. Ryhmähenkivakuutus peritään eri laskulla samasta palkkasummasta kuin työttömyysvakuutusmaksu.

Ennakonpidätyksen toimittavat suoritusten maksajat, kuten työnantajat. He maksavat ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun verohallinnolle. Verovirasto määrää ansiotulojen enakkoveroprosentin kullekin verovuodelle ja työnantaja maksaa verot verohallinnon tilille pidätettyään veron työntekijän palkasta. Ennakonpidätys toimitetaan verokorttiin merkityn perus- ja lisäprosentin mukaan tai muun asianomaista tuloa koskevan pidätysprosentin mukaan.

Ennakonpidätys toimitetaan vähentämällä rahapalkasta ennakonpidätyksen määrä. Verovuoden tulojen perusteella maksettavien verojen kanto verovuoden aikana suoritetaan sitä mukaa, kun tuloa saadaan (Peltomäki 2010, 65). Ennakonpidätystä ei voida toimittaa rahana maksettua suoritusta suurempana. Jos palkka koostuu pelkistä luontaiseduista, ei ennakonpidätystä voida toimittaa lainkaan. Tässä tapauksessa suoritetaan vain työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakonpidätystä ei tarvitse suorittaa, jos yksittäisen, satunnaisesti maksettavan suorituksen määrä on enintään 20 euroa (EPA 14 §).

Työkorvaus on muun kuin työ- tai virkasuhteen perusteella maksettu korvaus tehtävästä tai palveluksesta. Työkorvauksesta suoritetaan ennakonpidätys kuten pää- tai sivutoimen palkasta. Jos suorituksen saaja on enakkoperintärekisterissä, ei ennakonpidätystä suoriteta. Ennakonperintärekisteriin merkitsemättömälle yhteisölle ennakonpidätys toimitetaan 13 prosentin suuruisena.

2.3.2 Toimitetun ennakonpidätyksen korjaaminen

Jos ennakonpidätys on toimitettu liian pienenä tai se on jäänyt kokonaan toimittamatta, työnantaja saa oma-aloitteisesti korottaa saman kalenterivuoden myöhemmän palkanmaksun yhteydessä toimittamaansa ennakonpidätystä virheen korjaamiseksi. Ennakonpidätystä ei saa kuitenkaan korottaa enempää kuin 10 %:lla tällöin maksettavasta määrästä ilman palkansaajan suostumusta.

Jos ennakonpidätys on toimitettu liian suurena, saa työnantaja saman kalenterivuoden aikana vähentää vastaavasti tälle palkansaajalle maksettavasta suorituksesta toimitettavaa ennakonpidätystä. Jos palkkaa ei enää kalenterivuoden aikana tälle palkansaajalle makseta, työnantaja maksaa liikapidätyksen työntekijälle ja vähentää saman määrän verovirastolle maksettavasta ennakonpidätyksen yhteismäärästä.

2.3.3 Ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun ilmoittaminen

Ennakonpidätykseen ja sosiaaliturvamaksun ilmoittamisen suhteen oli kahdenlaisia työnantajia; rekisteröityneitä eli säännöllisesti palkkoja maksavia ja rekisteröimättömiä eli satunnaisesti palkkoja maksavia.

Myös palkkatietojen ilmoittamisessa nämä työnantajat erosivat toisistaan. Rekisteröityneet työnantajat ilmoittivat palkkatiedot valvontailmoituksella arvonlisäveron kanssa samalla lomakkeella, mutta jo palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 15 päivään mennessä. Satunnaisesti palkkoja maksavien ei tarvinnut erikseen täyttää valvontailmoitusta, vaan palkkatiedot liitettiin oma-aloitteisen maksulomakkeen viestikenttään. Verottaja tarkisti palkkatiedot ja maksut palkkojen vuosi-ilmoituksesta. Myös rekisteröityneet työnantajat antoivat ja antavat edelleen kalenterivuoden päätyttyä palkoista, ennakonpidätyksistä ja sosiaaliturvamaksuista vuosi-ilmoituksen.

2.3.4 Ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun maksaminen

Ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun maksamista varten verottaja lähetti säännöllisesti palkkoja maksavaksi rekisteröityneille työnantajille maksuohjeet. Maksuohje sisälsi veroviraston tilinumerot ja kalenterivuoden ajan samana pysyvän kestoviitteen. Lisäksi maksuviestissä tuli eritellä ennakonpidätyksen ja sosiaa-

liturvamaksun summat. Ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu piti maksaa palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 10. päivänä (Valvontailmoituksen täyttöohjeet 2009).

Rekisteröitymätön työnantaja käytti ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun maksamiseen ja samalla myös ilmoittamiseen Oma-aloitteisten verojen tilisiirtolomaketta. Myös rekisteröitynyt työnantaja käytti tätä lomaketta, jos maksu maksettiin myöhässä vasta eräpäiväkuukauden jälkeen.

3 VEROTILI JA KÄYTTÖNOTON ONGELMIA

Verotilin käyttöönoton voidaan olettaa aiheuttaneen aluksi ongelmia sekä yrityksissä että tilitoimistoissa. Tilitoimiston palvelujen kehittäminen edellyttää toiminnan ja ongelmien kartoittamista. Luvussa kerrotaan verotilistä tarkemmin. Verotilin käyttöönotto oli laaja operaatio, johon liittyi tunnisteiden ja valtuutusten hankkiminen, muutoksia kirjanpidon käytäntöihin ja maksujen sekä ilmoitusten toimittamiseen.

3.1 Mikä on verotili?

Verotili on Verohallinnon ylläpitämä tili, jonka tarkoituksena on yhtenäistää tilillä käsiteltävien verojen ilmoittamis-, maksamis- ja palautusmenettelyä. Verotilille kerätään tiettyihin oma-aloitteisiin veroihin liittyviä maksuja. Verotilin avulla verovelvollinen saa aiempaa paremman kokonaiskäsityksen verotus- ja maksutilanteestaan. Verotilillä käsitellään oma-aloitteisista veroista arvonlisävero, ennakonpidätys ja työnantajan sosiaaliturvamaksu, lähdevero, vakuutusmaksuvero sekä arpa-jaisvero (Leppiniemi 2010, 245). Verotili täsmäytetään joka kuukausi. Verohallinto toimittaa ainakin toistaiseksi paperisen verotiliotteen verovelvolliselle, mutta yritykset voivat seurata verotiliään myös verkkopalvelun kautta.

Kirjanpidossa ei verotilille välttämättä ole vastinetta. Kirjanpidossa on kuitenkin syytä seurata edelleenkin omilla tileillään niin myyntien kuin erilaisten ostojen arvonlisäveroja, palautettavan tai tilitettävän arvonlisäveron määriä, ennakonpidätysvelkoja, sosiaaliturvamaksuvelkoja yms. Jotta ilmoitusvelvollisuus voidaan täyttää ja tilitykset tehdä oikeamääräisinä sekä laatia tilinpäätös oikein, on seuranta

välttämätöntä. Verotili on tärkeä dokumentti, jonka avulla kirjanpitovelvollinen voi tarkistaa verotilin saldon ja huolehtia kirjanpitonsa ja tilinpäätöksensä oikeellisuudesta.

Verotilimenettely käynnistyi 1.1.2010 alkaen. Verotilille siirtyivät kaikki oma-aloitteiset verot lukuun ottamatta varainsiirtoveroa. Ongelmallisia asioita, jotka siirtymävaiheessa täytyi ratkaista, olivat voimaantuloajankohdan yli jatkuneet tilanteet. Tällaisia olivat muun muassa vuoden 2009 verojen maksaminen ja ilmoittaminen vuoden 2010 puolella, negatiivinen arvonnisävero ja vanhojen vuosien maksuunpanot sekä alarajahuojennukset vuodenvaihteessa.

Pääsääntöisesti vuoden 2009 veroja ilmoitettaessa ja maksettaessa sovelletaan vuonna 2009 voimassa olevaa menettelyä. Ilmoitettaessa ja maksettaessa veroja tammikuulta 2010 ja siitä eteenpäin, sovelletaan uusia säännöksiä (Lönroth 5/2009, 41). Tästä pääsäännöstä poikkeavista tilanteista on säädetty siirtymäsäännöksissä.

3.1.1 Tunnisteet ja valtuudet sekä sähköisen asioinnin valtakirja

Verotili-palvelun käyttöönotto aiheutti muutoksia myös yritysten tunnistus- ja valtuutusjärjestelmään. Tilitoimiston asiakkaiden luettelointiin perustuva yksipuolinen valtuutuskäsittely eli niin sanottu tilitoimistomenettely poistui ja tilalle tuli sähköisen asioinnin valtakirjamenettely (Heiliö & Järvinen 5/2009, 44). Asiakas ja tilitoimisto voivat sopia sähköisen asioinnin järjestämisestä kolmella eri tavalla:

1. Jos asiakkaalla jo on Katso-tunniste, häntä pyydetään antamaan tilitoimistolle uusien roolien mukainen valtuutus.
2. Jos asiakas on halukas ottamaan Katso-tunnisteen, tilitoimisto avustaa tunnisteiden perustamisessa. Samalla voidaan sopia ja laittaa kuntoon tarvittavat roolit ja valtuutukset.
3. Jos asiakas ei halua Katso -tunnistetta, on käytettävissä uusi sähköisen asioinnin valtakirja.

Uusi valtuuttamistapa – sähköisen asioinnin valtakirja – otettiin käyttöön joulukuun alussa 2009. Siinä asianhoitaja laatii sähköisen asioinnin valtakirjan, jonka nimenkirjoitusoikeudellinen päämiehen edustaja hyväksyy. Mikäli päämiehellä jo on Katso-tunniste, sitä tulisi käyttää uusien valtuutusten antamiseen. Katso-valtuutuksen vaihtoehtona on valtakirjamenettely. Päämiehen hankkiessa myöhemmin Katso-tunnisteen itselleen, myönnetyt roolit ovat silti voimassa ja niitä voidaan käsitellä samoin kuin normaalitavalla myönnettyjä rooleja.

Valtakirjalla ja valtuutuksella voi antaa samoja rooleja eli asiointioikeuksia, mutta niiden toimintatapa on erilainen. Valtakirjassa asianhoitaja tekee lähes kaiken päämiestä varten valmiiksi, mutta valtuutus on kahden tasaveroisen toimijan yhteistyötä.

Vanhan tilitoimistomenettelyn roolimerkintä tilitoimistoedustaja-rooli ja oikeudet asioida päämiehen puolesta säilyivät 30.6.2010 asti. Vaikka sähköisen asioinnin valtakirjan käytön aloittaminen oli mahdollista aikaisintaan 26.11.2009, saattoi valmistautumisen aloittaa jo aikaisemmin.

Valtakirjamenettelyssä päämies ja asianhoitaja sopivat, mitä asioita päämiehen puolesta hoidetaan. Tilitoimisto (asianhoitaja) ehdottaa sähköisen asioinnin valtakirjaa, jonka tilitoimiston asiakasorganisaatio (päämies) hyväksyy tai hylkää. Asianhoitajalle muodostuu valtuutuksen mukainen sähköinen asioinnin valtakirja kun päämiehen edustaja (jolla on nimenkirjoitusoikeus) on hyväksynyt asianhoitajan laatiman asiointioikeuksien yhdistelmän. Valtakirja sisältää roolijoukon, joka koostuu sellaisista Katso-palvelun rooleista, jotka asianhoitajan edustaja on valinnut. Asianhoitaja voi toimia päämiehensä puolesta roolien mukaisesti sen jälkeen, kun valtakirja on hyväksytty.

Uudistus oli tarpeellinen, koska päämiehen asianhoitaja ei vanhalla tilitoimistomenettelyn tilitoimistoedustaja-roolilla pääse verotili-palveluun. Lisäksi valtuutusmenettelyä haluttiin laajentaa myös muiden palveluidentarjoajien kuin ainoastaan Verohallinnon käyttöön. Vanha tilitoimistomenettely oli tilitoimiston yksipuolinen menettely, jossa ei vaadittu päämiehen hyväksyntää.

3.1.2 Verotili ja kirjanpito

Vuoden 2010 alussa käyttöön otettu verotilimenettely vaikuttaa myös kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Jotta kirjanpidon mukainen kirjauskauden lopun verovelka/saamistilanne voidaan täsmäyttää verotiliotteeseen, tulee tilikarttaan lisätä Verotili muihin lyhytaikaisiin velkoihin. Koska rästissä olevat veroerät siirretään perintään, ne poistuvat verotililtä, niin myös perintään siirretyille veroille tulee avata oma tili: Verot perinnässä.

Kun esimerkiksi kesäkuun kirjanpito on saatu valmiiksi, tulee pääkirjaan velkoina kesäkuun arvonlisäverovelka ja kesäkuulta maksettavat työnantajasuoritukset. Verotiliotteella ne näkyvät vasta, kun ne ilmoitetaan kausiveroilmoituksella; työnantajasuoritukset 12.7. ja arvonlisävero 12.8. Kirjanpitäjä siis ei voi päättäessään kesäkuun kirjanpitoa täsmäyttää verottajan ilmoittamaa verotilin saldoa per 30.6. kesäkuun pääkirjan verovelkoihin. Verohallinnon lähettämässä verotiliotteessa 30.6. näkyvät huhtikuun arvonlisäverovelka ja toukokuun työnantajasuoritusvelka sekä kesäkuussa niistä maksettu määrä.

Kyseinen ajoitusongelma saadaan ratkaistua ottamalla käyttöön Verotili kirjanpitoon. Kesäkuun kirjanpitoa laadittaessa kirjataan arvonlisäverovelka vanhaan tapaan omalle velkatilille. Samoin työnantajasuoritukset kirjataan omille tileilleen. Samalla, kun kesäkuun palkkatiedot ilmoitetaan kausiveroilmoituksella 12.7., kirjataan kesäkuun työnantajasuoritukset pois ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelkatileiltä ja siirretään Verotilin kredit-puolelle. Elokuussa ilmoitettaessa kesäkuun arvonlisäveroa, se kirjataan pois alv-velkatililtä Verotilin kredit-puolelle. Elokuun 12. päivänä maksettu suoritus (kesäkuun alv ja heinäkuun työnantajasuoritukset) kirjataan pankkitililtä Verotilin debet-puolelle.

Jos verot maksetaan ajallaan, on kirjanpidon Verotilin saldo nolla kuukauden lopussa. Verotiliotteelle voi kuitenkin kirjautua verotilijärjestelmään liittyviä viivästysseuraamuksia ja tai hyvityskorkoja. Näistä ei tule mitään erillistä tositetta, vaan ne on vietävä kirjanpitoon verotiliotteelta. Viivästysseuraamukset kirjataan kulutilille ja Verotilin kredit-puolelle. Korkohyvitys kirjataan Verotilin debet-puolelle ja korko-

tuottoihin. Laskettaessa seuraavaa veronmaksua, nämä erät on otettava huomioon (Rekola-Nieminen 5/2010). Verotiliotteen kautta verottaja maksaa jatkossa myös alarajahuojennuspalautuksen. Tämä kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja Verotilin debet-puolelle.

Ellei veroja ole maksettu ajallaan, siirtää verottaja ne perintään. Ne poistuvat tällöin ainakin toistaiseksi verotiliotteelta. Tästä seuraa kirjaus Verotilin ja Verot perinnässä -tilin välillä. Verot perinnässä -tilille siirtyy sekä veron pääoma että verottajan jo verotiliotteelle kirjaamat viivästysseuraamukset.

Verotiliotteita koskee kirjanpitolain mukainen tositteiden säilyttämisaika, sillä ne ovat pankin tiliotteiden kaltaista kirjanpitomateriaalia, joista tehdään kirjauksia pääkirjaan ja niitä käytetään Verotilin täsmäyttämiseen.

3.1.3 Verotiliverojen maksaminen

Verotilille maksetaan kaikki kausiveroilmoituksella ilmoitetut verot. Verotiliverojen yleinen eräpäivä on kuukauden 12. päivä. Eräpäivä siirtyy seuraavaksi pankkipäiväksi, jos 12. päivä ei ole pankkipäivä. Vuosimenettelyssä olevat arvonlisäverovelvolliset antavat arvonlisäveron kausiveroilmoituksen 28.2. ja vero myös pitää maksaa samana päivänä (Verotiliopas, s. 6).

Pankkitilit, joille verotiliverot maksetaan, on tarkoitettu vain verotilimaksuille. Muut verot maksetaan niille pankkitileille, jotka löytyvät veron maksuunpanopäätöksestä. Verotiliviite on välttämätön maksettaessa maksuja verotilille. Verotiliviite on pysyvä numerosarja, joka on jokaisella verovelvollisella yksilöllinen. Verotiliviitteen avulla Verohallinto ohjaa maksun oikean verovelvollisen maksuksi.

Verovelvollinen ei voi itse valita, mitä veroa hän maksaessaan suorittaa, vaan Verohallinto käyttää maksun verotiliverojen suoritukseksi laissa säädetyssä järjestyksessä vanhimmasta verosta alkaen.

Suorittamatta jätetyt velvoitteet sekä niille lasketut veronlisäykset, viivästyskorot ja veronkorotukset poistetaan verotililtä perintätoimia varten (L 7.8.2009/604). Tällöin maksaja käyttää maksuunpanopäätöksen tilinumeroita. Jos maksamaton vero on siirretty ulosottoon, se maksetaan ulosottomiehelle (Verotiliopas, s. 6).

3.2 Asiantuntijoiden kokemuksia

Verotin käyttöönotto ei ole sujunut täysin odotusten mukaisesti. Sekä Verohallinnossa että Suomen Yrittäjien keskuudessa on törmätty moniin käytännön ongelmiin verotilin puitteissa. Myös tilitoimistoilla on ollut ongelmia verotilin toiminnan kanssa.

3.2.1 Verohallinnon hankepäällikön kokemuksia verotilin alkutaipaleesta

Verohallinnon hankepäällikkö Eija Lönnroth myöntää, että sähköiseen asiointiin siirtyminen ei ole sujunut ongelmitta (Tammelin 2010, 5). Lönnroth kehottaa muistamaan, että verotili toimii aina vähintään kahden päivän viiveellä. Asiakas ei näe verkkopankissa maksamiaan veroja tilillä heti. Tämä on aiheuttanut epäselvyyksiä ja maksuja on maksettu useaan kertaan. Sekaannusta on aiheuttanut myös se, että siirtymäaikana tammi-helmikuussa veroja ilmoitettiin ja maksettiin vielä vanhan menettelyn mukaan. Kaikkia mahdollisia virheellisiä ilmoitus- ja maksukombinaatioita on käytetty, ilmoitukset ovat menneet ristiin ja viite- ja tilinumerot sekaisin.

Lönnrothin mukaan joissakin sähköisissä ilmoittamispalveluissa on ollut tekninen häiriö, ja palvelu on antanut valheellisen virheilmoituksen, kun asiakas on lähettänyt kausiveroilmoituksen. Asiakas on luullut, ettei ilmoitus ole mennyt perille, ja lähettänyt sen uudelleen. Uuden ilmoituksen myötä maksettavan veron suuruus on

kasvanut. Näitä tuplailmoituksia on korjailtu jälkikäteen ja operaattorit ovat korjanneet järjestelmäänsä esille tulleiden ongelmien myötä.

3.2.2 Suomen Yrittäjien veroasiantuntijan kokemuksia verotilistä

Suomen Yrittäjien veroasiantuntija Satu Grekinin mukaan paljon päänvaivaa ovat aiheuttaneet verohallinnossa jumissa olevat arvonlisäverojen palautukset (Tammelin 2010, 5). Grekin selvittää, että jos yrityksellä on palautettavia arvonlisäveroja esimerkiksi 20 000 euroa ja työnantajasuorituksia 10 000 euroa, ei sen tarvitse maksaa työnantajasuorituksia. Arvonlisäveropalautusten tulisi kuitata ne, mutta näin ei ole käynyt. ”Maksamattomat” työnantajasuoritukset ovat kirjattu verotilille huomautukseksi puuttuvasta saldosta. Yritys on toiminut täysin ohjeiden mukaan, eikä kyseessä ole oikea verovelka. Ongelma johtuu ruuhkasta verohallinnon arvonlisäverojen palautusten käsittelyssä.

Grekin kertoo, että tavoiteaika palautusten käsittelyyn oli kolmesta neljään viikkoon. Tavoiteajassa ei ole pysytty. Verotilin käytännön mukaan negatiivisista saldoista huomautetaan kahdessa Verotilin tiliotteessa, jonka jälkeen summa lähtee automaattisesti ulosottoon ja yritys protestilistalle. Alussa pelättiin, että jos neljän viikon käsittelyaika venyy esimerkiksi kahdeksaan viikkoon, niin virheellisesti verovelkainen yritys joutuisi käytännön mukaan ulosottoon. Grekin sanoo verohallinnon kuitenkin ilmoittaneen, ettei perintään tai ulosottoon siirretä, jos käsittely on kesken.

Verotilin näyttäessä verovelkaa, vaikuttaa verovelkatodistuskin pahalta, vaikka verovelka johtuisi Verohallinnon virheestä. Oikaisupäätöksestä menee vielä noin viikko ennen kuin virheellinen verovelkatilanne näyttää puhtaalta. Grekinin mukaan Verohallinnosta voi pyytää todistusta siitä, ettei verovelkaa todellisuudessa ole. Uusi todistus maksaa kymmenen euroa. Verotilin aiheuttamat kysymykset ja huomautukset ovat muutenkin kasvattaneet yritysten puhelinlaskuja ja kiristäneet pinnaa, sillä ruuhkan vuoksi Verohallintoon on ollut vaikea saada yhteyttä.

3.2.3 Tilitoimistoammattilaisten mielipiteitä

Turun seudun tilitoimistoyrittäjät antavat verohallinnolle ankaraa kritiikkiä verotilin huonosta testaamisesta ennen käyttöönottoa. Senior Partner Pekka Uotilan mukaan ongelmia on ollut kautta linjan, alkaen Katso-tunnisteiden olemattomasta ohjeistuksesta. (Hynynen, E-L. (toim.) 2010, 60). Toimitusjohtaja Jussi Uotilan mielestä verotilimenettelyssä iso ongelma on raskas byrokratia pienten toimijoiden kohdalla. Kaikilta vaaditaan samanlaiset menettelytavat riippumatta yrityksen koosta, ilmoitustarpeesta tai maksuliikenteestä.

Hämmästyttävintä verotilimenettelyssä on Uotilan mukaan ollut senttien pyöristäminen. Asiakas on maksanut 90,01 euron verotilimaksun käteisellä pankissa, jolloin pankki on pyöristänyt summan 90 euroon, koska ei ole voinut periä yhtä senttiä asiakkaalta. Tämän seurauksena verottaja on lähettänyt asiakkaalle ilmoituksen yhden sentin mahdollisesta ulosotosta. (Hynynen 2010, 62.)

Irja Hirsinummi kiteyttää verotilin ongelmista, että Tilitoimisto tekee oikaisuvaatimuksen verohallinnon tekemän virheen vuoksi ja yrittäjäasiakas, joka on joutunut virheen uhriksi, joutuu maksamaan laskun (Hynynen 2010, 62).

4 TUTKIMUKSET JA TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitellään toimeksiantaja sekä toimeksianto. Lisäksi kerrotaan tutkimuksista ja tutkimustuloksista. Tilitoimisto Luoma-aho Oy halusi selvittää, miten verotilin mukanaan tuoma uudistus oma-aloitteisten verojen käytäntömuutoksiin vaikuttaa yrityksissä ja tilitoimistossa ja miten toimiston palveluita pystyttäisiin parantamaan muutokseen liittyen. Ongelmaa lähdettiin selvittämään kvantitatiivisella kyselytutkimuksella asiakkaille ja kvalitatiivisella syvähaastattelulla tilitoimistohenkilökunnalle.

4.1 Toimeksiantaja ja toimeksianto

Tilitoimisto Luoma-aho Oy on Vimpelissä toimiva tilitoimisto. Toimisto on perustettu vuonna 1988. Yrityksen palveluksessa on seitsemän kirjanpitäjää. Toimisto on auktorisoitu Taloushallintoliiton jäsenoimisto, joka tarkoittaa jatkuvaa valvontaa Taloushallintoliiton taholta sekä riittävää henkilökunnan kouluttautumista.

Tilitoimiston asiakaskunta koostuu pienistä ja keskisuurista yrityksistä, joille tarjotaan kirjanpito- ja palkanlaskentapalveluiden lisäksi myös laskutus- ja ostoreskonttapalveluita sekä yrityksen perustamispalveluita ja yritysmuodon muutostehtäviä.

Verotili muuttaa totuttua käytäntöä sekä yritysmaailmassa että myös tilitoimiston arjessa. Saimme Tilitoimisto Luoma-aho Oy:tä toimeksiannon tutkia, miten tilitoimiston palveluita liittyen verotilin oma-aloitteisten verojen tilityksiin voitaisiin kehittää. Kehittäminen edellyttää tietoa olemassa olevasta tilanteesta.

4.2 Asiakastutkimus

Tilitoimiston asiakkaiden tietoja ja toimintatapoja selvitimme kyselytutkimuksen avulla. Tarkoituksena oli selvittää, miten asiakkaat ovat ottaneet verotilin vastaan ja kuinka aktiivisesti he hyödyntävät verotiliä. Tärkeää oli kartoittaa, kuinka hyvin yrittäjät itse huolehtivat verotilinsä velvoitteista ja kuinka paljon vastuuta asioiden hoitamisesta jää tilitoimiston/kirjanpitäjän vastuulle, jotta palvelujen kehittämistä mietittäessä tiedettäisiin lähtötilanne. Kyselyyn osallistuivat ne yrittäjät, jotka henkilökohtaisesti kävivät tilitoimistossamme kesäkuun 2010 aikana.

Kyselylomake on mietitty mahdollisimman yksinkertaiseksi ja nopeasti täytettäväksi, jotta siihen vastaaminen olisi helppoa, kuitenkin niin, että kysely antaa mahdollisimman hyviä vastauksia. Kysymyksiä laadittiin kahdeksan, joissa kaikissa oli kolme vaihtoehtoista vastausta rastittavana; kyllä, ei osaa sanoa ja ei. Kysymysten lisäksi pyysimme yrittäjiä merkitsemään yrityksensä yhtiömuodon kyselylomakkeeseen.

Kyselylomakkeella tiedusteltiin vastaajien mielipiteitä verotilistä, verotilin merkityksestä suoritusten seuraamisessa, suhtautumisesta korkohyötyyn sekä eräpäivän tarkkailemisesta. Lisäksi tiedusteltiin muutoksista maksutapoihin, verotilin seuramisesta netissä, verotiliotteen tutkimisesta ja tiedonsaannista verotiliin liittyen.

4.3 Tilitoimistohenkilökunnan syvähaastattelut

Halusimme selvittää myös kirjanpitäjien käytännön kokemukset siitä, kuinka hyvin asiakkaat huolehtivat itse verotilistään ja kuinka paljon verotili toi lisää työtä kirjanpitäjien työhön ja tilitoimiston palveluihin.

Saadaksemme todenmukaisen kuvan verotilin vaikutuksesta kirjanpitäjien työhön tilitoimistossa, syvähaastattelimme Tilitoimisto Luoma-aho Oy:n seitsemää kirjanpitäjää. Lähtötilanteena oli vapaa keskustelu ja mielipiteiden esittäminen. Haastat-

telussa kuitenkin kysyimme muutamaan asiaan mielipiteen, jollei asia muuten tullut esille. Tällaisia asiakokonaisuuksia olivat verotilin vaikutus kirjanpitäjän työmäärään, mitä toimenpiteitä se on vaatinut kirjanpitäjältä, onko ohjeistus ollut riittävää sekä kirjanpitäjän mielipide siitä, miten hyvin yrittäjät ovat huolehtineet verotilin vaatimista velvoitteista ja valvonnasta.

Halusimme myös selvittää, kuinka selkeästi verotili toimii käytännössä ja mitä olisi mahdollisesti pitänyt tehdä toisin ennen verotilin varsinaista käyttöönottoa.

4.4 Asiakaskyselyn tutkimustulokset

Asiakaskyselyyn saatiin 40 vastausta tilitoimistossa kesäkuun aikana käyneiltä asiakkailta. Lähes kaikki asioineet täyttivät kyselylomakkeen. Myös kyselyn tulokset herättivät kiinnostusta. Kysymyksillä haluttiin kartoittaa yrittäjien aktiivisuutta verotilinsä seuraamisessa ja verotilivelvoitteistaan huolehtimisessa. Haluttiin selvittää, kuinka paljon verotiliasioista todellisuudessa jää tilitoimiston vastuulle.

Kyselyyn saatiin vastauksia kaikkien yhtiömuotojen edustajilta. Taulukossa 1 ovat eri yhtiömuotojen edustajien vastausmäärät näkyvillä.

TAULUKKO 1. Asiakaskyselyn vastaajien yhtiömuodot.

Yhtiömuodot	lukumäärä	%-osuus
Osakeyhtiö	21	52,5
Kommandiittiyhtiö	3	7,5
Avoin yhtiö	2	5,0
Toiminimi	14	35,0
yhteensä	40	100,0

Taulukosta 1 selviää, että asiakaskyselyn suurin vastaajaryhmä olivat osakeyhtiöitä edustavat. Seuraavaksi suurin ryhmä oli toiminimellä yritystoimintaa harjoittavat yrittäjät. Pienimpiä ryhmiä olivat avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehet. Yhtiömuotojen edustus kyselyssä noudattaa tilitoimiston asiakaskunnan jakoa.

Asiakaskyselyn vastaukset kokonaisuudessaan näkyvät taulukosta 2. Kysymyksiä esitettiin kahdeksan, joista jokaiseen oli kolme vastausvaihtoehtoa.

TAULUKKO 2. Asiakaskyselyn vastaukset

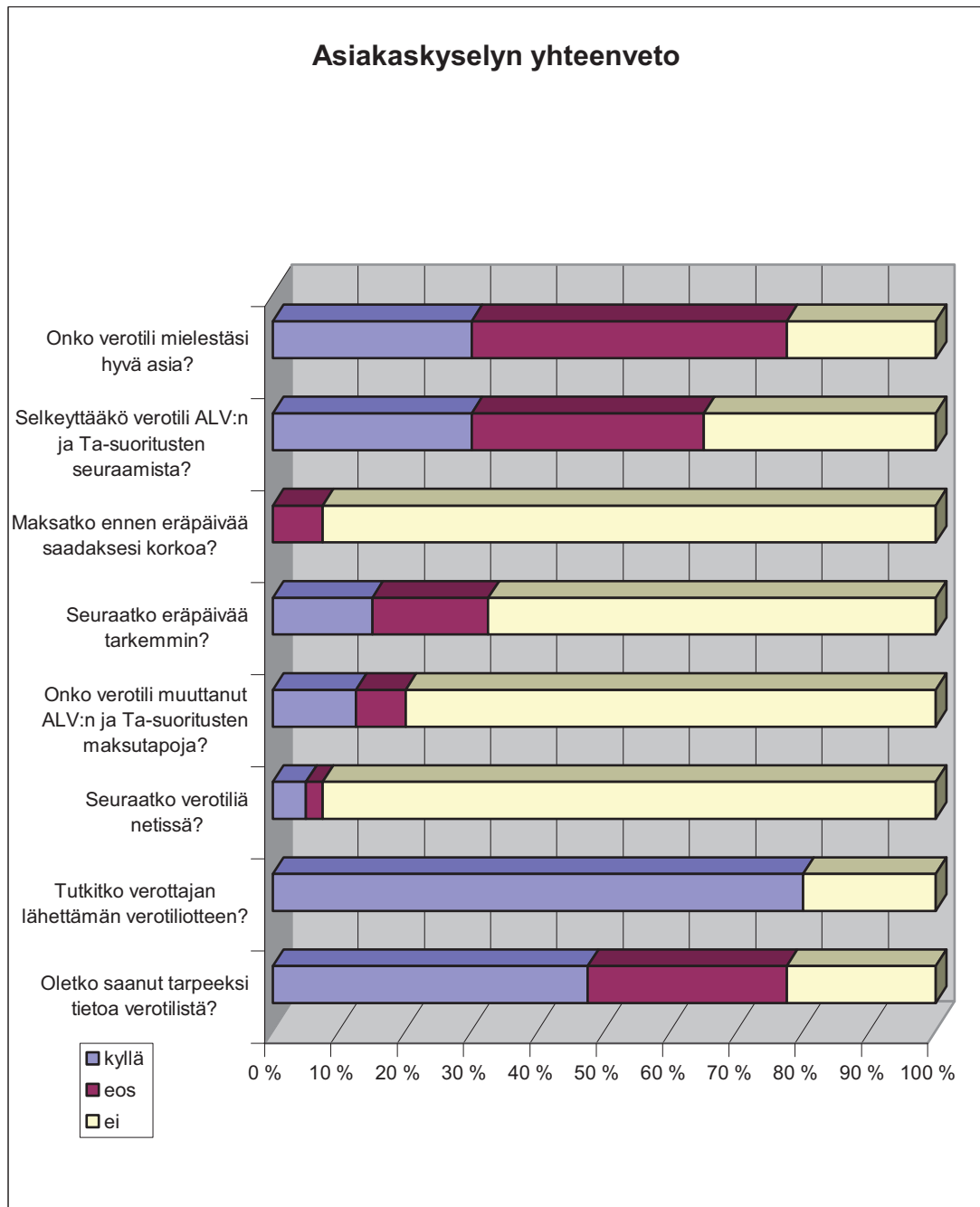
Asiakaskyselyn vastaukset

	kyllä	eos	ei
Oletko saanut tarpeeksi tietoa verotilistä?	19	12	9
Tutkitko verottajan lähettämän verotiliotteen?	32	0	8
Seuraatko verotiliä netissä?	2	1	37
Onko verotili muuttanut ALV:n ja Ta-suoritusten maksutapoja?	5	3	32
Seuraatko eräpäivää tarkemmin?	6	7	27
Maksatko ennen eräpäivää saadaksesi korkoa?	0	3	37
Selkeyttääkö verotili ALV:n ja Ta-suoritusten seuraamista?	12	14	14
Onko verotili mielestäsi hyvä asia?	12	19	9

Taulukosta 2 yleisenä huomiona nousee esille, että yrittäjien arkeen verotilillä ei ole juurikaan ollut vaikutusta. Suurin osa yrittäjistä seuraa verottajan lähettämän verotiliotteen tietoja, mutta muuten verotilin vaikutus on ollut vähäinen. Asiakaskyselyyn vastanneet tuntuvat olevan vielä aika epävarmoja verotilin suhteen. Kysyttäessä, onko verotili vastaajan mielestä hyvä asia, suurin osa oli sitä mieltä, että ei osaa sanoa. Myös maksujen seuraaminen vaikuttaa hämmentävän, eivätkä

vastaajat osaa sanoa, onko suoritusten seuraaminen selkeämpää nyt verotilin aikana kuin ennen verotilin voimaantuloa.

Kuviosta 1 näkyvät asiakaskyselyn kaikkien osallistuneiden vastaukset kaavion muodossa.

KUVIO 1. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (kaikki asiakkaat, N=40).

Kuviosta 1 selviää, että kokonaisuutena verotilin suoranaiset vaikutukset asiakkaisiin ja asiakkaiden käyttäytymiseen olivat tutkimuksen mukaan varsin vähäiset. Verottajan lähettämän tiliotteen tutkii 80 prosenttia vastanneista, mutta vain kaksi vastaaja seuraa verotiliä netissä. Tämän tutkimuksen perusteella verohallinnon maksama korko on liian vähäinen, jotta sillä olisi merkitystä. Kukaan vastaajista ei siirrä rahaa verotilille saadakseen korkohyötyä.

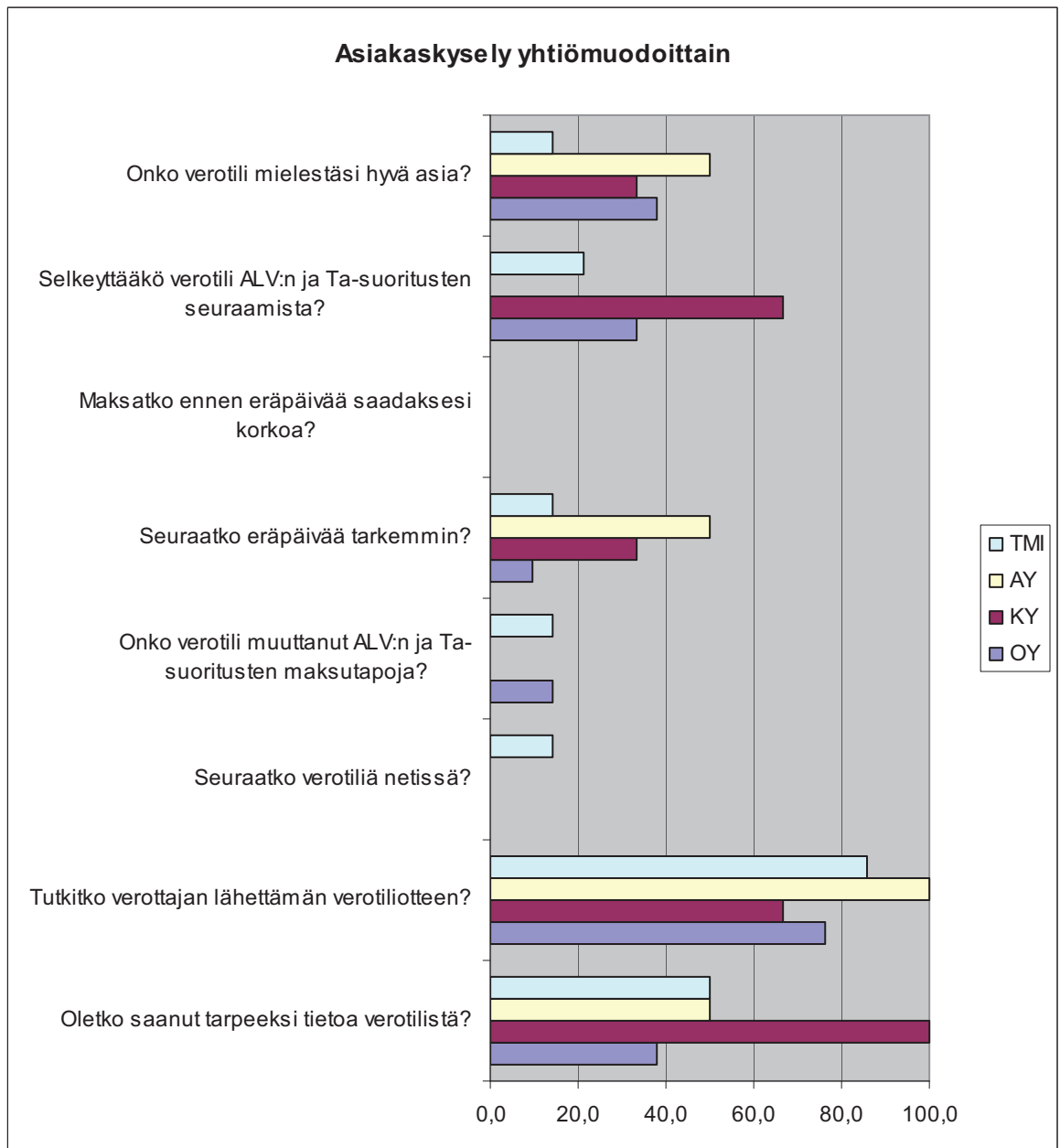
Lähes puolet vastaajista on sitä mieltä, että on saanut tarpeeksi tietoa verotilistä. Asiakkaiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella henkilökunnalle on muodostunut se käsitys, että asiakkaiden mielestä tilitoimiston henkilökunta on perehtynyt verotiliin, joten heidän ei tarvitse hirveästi tietääkään verotiliasioista. Vastaajista 30,0 prosenttia oli vastannut ”ei osaa sanoa”, kun kysyttiin, onko hän saanut tarpeeksi tietoa verotilistä. Tämä kertoo hämmennyksestä verotiliasiaassa sekä epävarmuudesta sen suhteen, kuinka paljon yrittäjä oikein tietoa asiasta tarvitsee.

Vastaajista vain 12,5 prosenttia kertoi seuraavansa maksujen eräpäivää tarkemmin kuin ennen, ei osaa sanoa -vastauksia oli 7,5 prosenttia ja ei-vastauksia 80,0 prosenttia. Myös verotilin vaikutus maksutapoihin oli ollut varsin vähäinen. Vain 15,0 prosenttia vastaajista kertoi verotilin muuttaneen maksutapoja. Ei osaa sanoa -vaihtoehdon valitsi 17,5 prosenttia ja 67,5 prosenttia ei ollut lainkaan muuttanut maksutapojaan.

Selkeyttääkö verotili ALV:n ja työnantajasuoritusten seuraamista -kysymys aiheutti suurimman hajonnan vastauksissa; vastauksista 30,0 prosenttia oli kyllä, 35,0 prosenttia ei osannut sanoa ja 35,0 prosentissa vastaus oli ei. Verotiliote tulee jälkikäteen, joten pelkän verotiliotteen tutkiminen ei pidä ajan tasalla. Verotilin seuraaminen netissä antaa enemmän ajankohtaista tietoa.

Ei osaa sanoa -vastauksia oli eniten kysymykseen ”Onko verotili mielestäsi hyvä asia?”, 47,5 prosenttia. Vastauksista 30,0 prosenttia oli kyllä ja 22,5 prosenttia ei. Verotili on uusi asia, eikä kaikille yrittäjille ole vielä muotoutunut omaa käsitystä järjestelmästä.

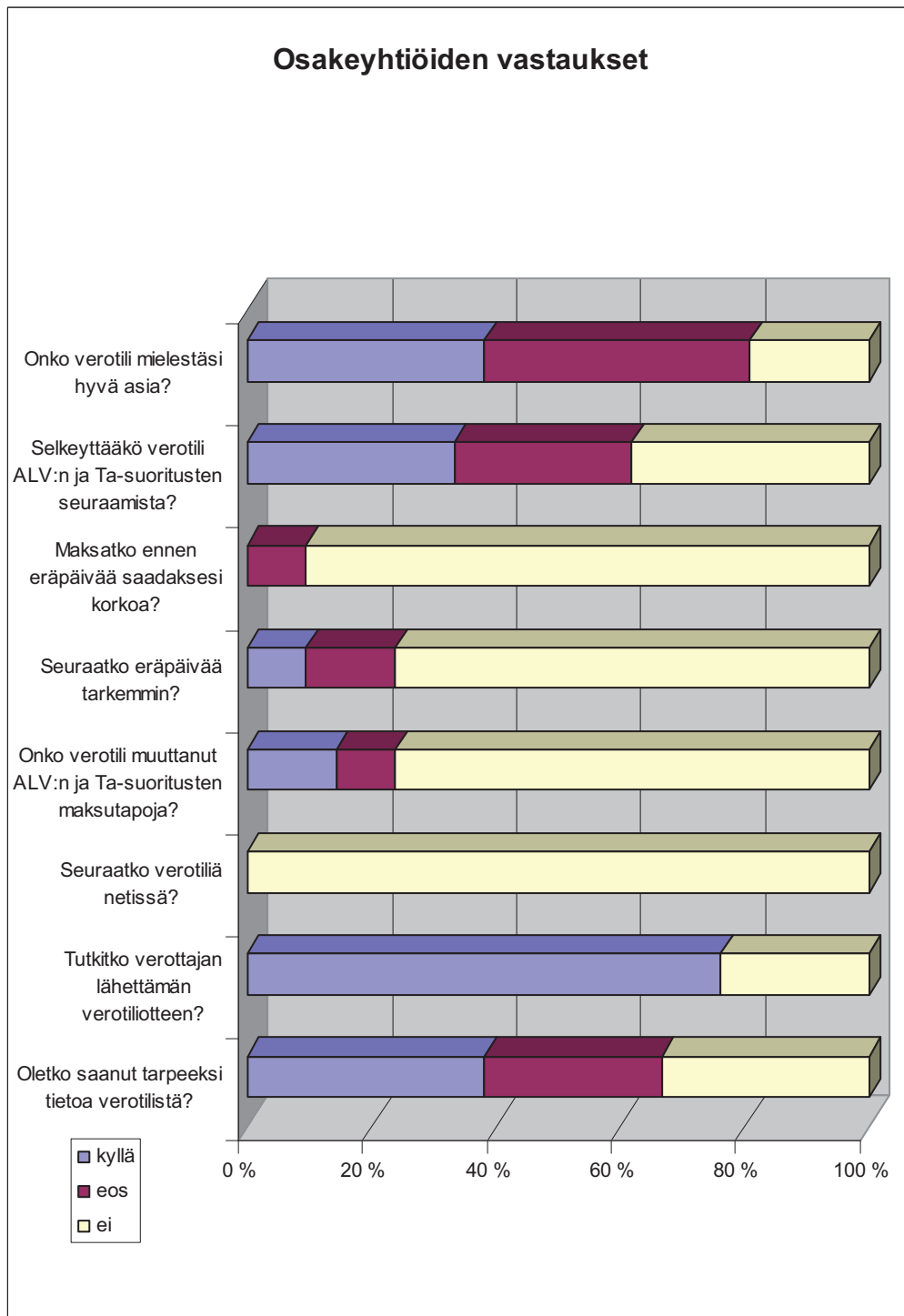
Kuviosta 2 selviävät eri yhtiömuotojen kyllä-vastaukset.

KUVIO 2. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin, yhtiömuodoittain eriteltynä.

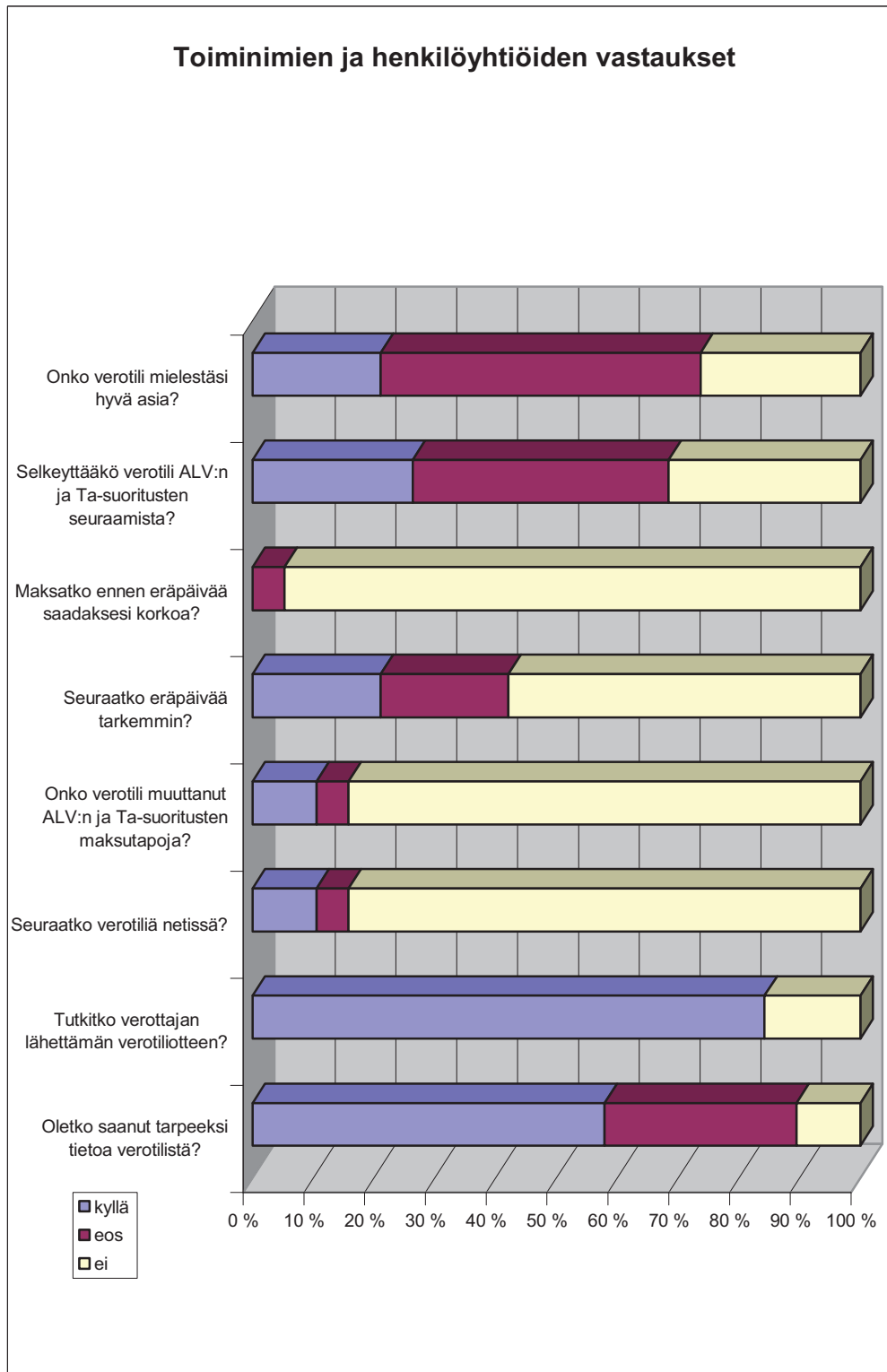
Eri yhtiömuotojen välillä on varsin suuria eroja, mutta myös yhtiömuotojen vastausmäärät olivat varsin erilaisia. Suurimpaan osaan vastauksista eri yhtiömuotojen edustajat kuitenkin antoivat varsin samansuuntaisia vastauksia.

Kuviossa 3 näkyvät prosentteina osakeyhtiöiden edustajien vastaukset. Osakeyhtiöiden edustajien vastauksia kyselyssä oli 21.

KUVIO 3. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (yhtiömuoto osakeyhtiö, N=21).

Kuviossa 4 ovat toiminimien ja henkilöyhtiöiden yrittäjien vastaukset yhteensä. Henkilöyhtiöitä ovat kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt. Toiminimien ja henkilöyhtiöiden vastausmäärä oli 19. Vastauksia on lähes yhtä paljon, joten vertailupohja on lähes yhtä suuri.

KUVIO 4. Tilitoimistoasiakkaiden suhtautuminen verotiliin (yhtiömuoto toiminimi, kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiö, N=19).

Kuviossa 4 on yhdistetty toiminimien, kommandiittiyhtiöiden ja avointen yhtiöiden vastaukset. Vertailtaessa osakeyhtiöiden ja muiden yhtiöiden vastauksia huomataan, että ne ovat jakaantuvat samankaltaisesti. Kuitenkin myös eroja löytyy. Toiminimien ja henkilöyhtiöiden vastauksissa näkyy enemmän epävarmuutta, ei osaa sanoa –vastauksia on enemmän. Lisäksi osakeyhtiöiden edustajat ovat vastanneet muiden yhtiöiden edustajia useammin kielteisesti kysymyksiin.

4.5 Tilitoimiston henkilökunnan haastattelun tulokset

Tilitoimiston henkilökunnan kokemuksia verotilistä kartoitettiin haastattelun avulla. Jokaista kirjanpitäjää haastateltiin erikseen. Heiltä kysyttiin huomiota siihen, kuinka hyvin yrittäjät itse huolehtivat verotilinsä valvonnasta ja velvoitteista. Lisäksi tiedusteltiin kirjanpitäjien mielipiteitä siitä, kuinka paljon verotilin käyttöönotto lisäsi heidän työmääräänsä entiseen käytäntöön verrattuna. Tietoa kerättiin siitä, mitä toimenpiteitä verotilin käyttöönotto vaati kirjanpitäjiltä, ja siitä, kuinka se käytännössä sujui.

Verohallinto antoi etukäteisohjeistusta verotilistä mm. nettisivuillaan ja kirjeitse. Haastattelussa haluttiin selvittää, oliko ohjeistus ollut riittävää ja tarpeeksi selkeää.

Tilitoimiston henkilökunnan haastattelun tulokset olivat jokseenkin yhteneväiset. Kaikkien mielestä verotili lisää työmäärää huomattavasti, varsinkin jos asiakas ei suorita velvoitteitaan ajallaan. Yleispätevä huomio oli, että vastuu verotilin seuraamisesta jää useimmiten kirjanpitäjälle. Verohallinnon ohje verotilin toiminnasta osoittautui puutteelliseksi. Apua akuutteihin ongelmatilanteisiin oli vaikea saada, verohallinnon neuvontapalvelu oli pahoin ruuhkautunut.

4.5.1 Tunnistautuminen

Vuoden 2010 alusta alkaen yritysten oli haettava Katso-tunniste. Katso-tunniste on vahva tunnistautumismuoto. Tunniste muistuttaa verkkopankkitunnuksia, ja näillä tunnuksilla yritykset kirjautuvat sähköisiin asiointipalveluihin. Katso-tunnisteella kirjaudutaan myös käyttämään Verotilipalvelua. Tunnisteen hankintaan tarvittiin yrittäjien henkilökohtaisia verkkopankkitunnuksia. Jokaisen yrityksen nimenkirjoitusoikeudellisen edustajan täytyi käydä tilitoimistossa omien henkilökohtaisten pankkitunnustensa kanssa tunnistautumassa, ellei yrityksellä ollut jo ennestään Katso-tunnistetta. Yrittäjät saattoivat hankkia tunnisteen myös itse, mutta lähes kaikki halusivat tilitoimiston hoitavan asian puolestaan. Jos nimenkirjoitusoikeus oli useammalla henkilöllä yhdessä, heidän piti käydä tunnistautumassa verotoimistossa.

Kirjanpitäjien mukaan jotkut yrittäjistä suhtautuivat epäluuloisesti siihen, että Katso-tunnisteen hankkimiseen piti käyttää yrittäjien omia henkilökohtaisia verkkopankkitunnuksia. He luulivat, että tunnuksien käytön jälkeen Verohallinnolla ja tilitoimistolla olisi myös mahdollisuus päästä tutkimaan heidän kaikkia henkilökohtaisia pankkitilejään. Tilanteesta selvittiin kertomalla yksityiskohtaisesti, kuinka tunnistautuminen tapahtuu, ja että tunnistautumisen jälkeen ei verkkopankkitunnuksia enää tilitoimistolla tarvita.

Suurin osa yrittäjistä suhtautui Katso-tunnisteiden hankintaan hyvin. Pääsääntöisesti kirjanpitäjä suoritti tunnisteiden hankinnan yrittäjän läsnä olleessa, ja yrittäjä suoritti itse tunnistautumisvaiheen verkkopankkitunnuksillaan. Osa yrittäjistä antoi verkkopankkitunnuksensa kirjanpitäjälle, joka suoritti myös tunnistautumisvaiheen asiakkaansa puolesta. Fyysisesti kaukana sijaitsevien yritysten nimenkirjoitusoikeudelliset henkilöt passitettiin automaattisesti käymään omassa verotoimistossaan hoitamassa tunnistautumisen. Muutama yrittäjä tosin antoi pankkitunnuksensa puhelimesta kirjanpitäjälle, joka suoritti tunnistautumisen puhelun aikana asiakkaansa puolesta.

Kirjanpitäjät kokivat Katso-tunnisteiden hankinnan sujuneen alkukankeuden jälkeen rutiinilla ja ongelmitta. Lisää ylimääräistä työtä aiheutti tapaamisten sopiminen yrittäjien kanssa ja tunnisteiden hankinta oli kaiken kaikkiaan aikaa vievää. Koska jokaiselle yritykselle oli hankittava oma Katso-tunniste, kirjanpitäjien tallessa pidettävien tärkeiden papereiden määrä nousi huomattavasti. Valtaosa yrittäjästä ei halunnut kopioita tunnisteista itselleen, joten ainoat kappaleet jäivät kirjanpitäjän vastuulle.

4.5.2 Ohjeistuksen riittämättömyys

Verohallinto antoi verotilistä etukäteisohjeistusta sekä kirjeitse että internetissä. Kirjanpitäjät huomasivat työssään varsin pian, että ohjeistus oli puutteellista ja tulokinnanvaraa liikaa. Virheitä tapahtui, vaikka toimittiin täsmälleen ohjeistuksen mukaan. Kun yritettiin saada opastusta ongelmatilanteissa puhelimitse, linjat olivat usein ruuhkaantuneet, eikä apua saanut sen hetkiseen ongelmaan. Kun yhteyden viimein sai, muodostui kirjanpitäjille käsitys, että koulutuksesta huolimatta verovirkailijoilla ei ollut tarpeeksi tietoa verotilistä kokonaisuutena. Käytäntö toi esille odottamattomia ongelmatilanteita, joihin verovirkailijoilta ei löytynyt ratkaisua. Verohallinto oli alun perin arvioinut tuen tarpeen väärin ja varannut henkilöstöä liian vähän neuvontaan. Myös Verohallinnon verkkopalvelut olivat tukossa ruuhkien vuoksi. Verovirkailijoiden suhtautumisessa kyselyihin oli havaittavissa suuria eroja. Osa verovirkailijoista otti ongelmat heti hoitaakseen ja lupasivat selvittää asiat siellä, osa pompotti soittajaa paikasta toiseen, eikä heiltä selkeää toimintaohjetta saanut.

4.5.3 Ongelmatilanteita

Ensimmäiseen ongelmaan kirjanpitäjät törmäsivät käsitellessään joulukuun 2009 negatiivisen arvonlisäveron siirtämistä tammikuun kausiveroilmoitukselle. Ohjeis-

tuksessa sanottiin, että joulukuun negatiivinen arvonlisävero siirretään tammikuulle, mutta ei sitä, miten se tehdään. Vanhassa ilmoitusohjelmassa oli erillinen kohta ”edellisen kauden negatiivinen arvonlisävero”, mitä nykyisessä kausiveroilmoituksessa ei ole. Soittorumban jälkeen Verohallintoon selvisi, että joulukuun negatiivinen arvonlisävero lisätään tammikuun ostoihin. Sekaannusta aiheutti myös se, että uusi annettu kausiveroilmoitus ei korvaa aiemmin samalta kaudelta annettua ilmoitusta, kuten aikaisemmin. Nykyisin korjausilmoituksessa ilmoitetaan vain ilmoitettujen summien muutokset.

Asiakkaalla on mahdollisuus asettaa verotilille palautusraja. Vain muutama toimistomme asiakkaista on sen halunnut. Jos palautusrajaksi on asetettu esimerkiksi 1000 euroa, Verohallinto jättää palauttamatta sitä pienemmän negatiivisen arvonlisäveron. Summan voi sitten käyttää tuleviin verotilivelkoihin. Kirjanpitäjien mukaan palautusraja ei ole kuitenkaan aina toiminut, vaan Verohallinto on palauttanut summan asiakkaan tilille. Asiakas on olettanut, että palautussumma on edelleen verotilillä saldona, ja vähentänyt summan ohjeistuksen mukaan esimerkiksi työnantajasuoritusten tilityksestä. Tämän seurauksena verotilillä näkyy vajaa suoritus kyseisestä työnantajasuorituksesta ja tästä aiheutuvat viivästyskorot näkyvät seuraavassa verotiliotteessa. Tällaisten verottajasta johtuvien virheiden korjailuun on uhrautunut todella paljon tilitoimistoväen aikaa.

Verohallinnon ohjeistuksen mukaan negatiivisen arvonlisäveron voi vähentää työnantajasuoritusten tilityksestä. Verotili ei kuitenkaan elä reaaliajassa, vaan se päivitetään aika ajoin. Tilitoimistossa kuukausikirjapitoja tehdään kaiken aikaa, ja arvonlisäverojen kausiveroilmoitukset tehdään sitä mukaan, kun kirjanpito saadaan valmiiksi. Koska yhdellä kirjanpitäjällä on kymmenien yritysten kirjanpito hoidettavanaan, käytännössä hän ei voi siirtää kaikkien asiakkaidensa kausiveroilmoitusten jättämistä johonkin tiettyyn päivämäärään, mikä olisi Verohallinnon päivitysten mukaan suotavaa. Kirjanpitäjien mukaan on selvintä ja turvallisinta ilmoittaa arvonlisäverot ja työnantajasuoritukset sellaisina kuin ne ovat, jotta vältytään turhilta sanktioilta viivästyskorokojen muodossa.

Verotilillä piti ohjeistuksen mukaan olla vain tapahtumat vuodesta 2010 alkaen. Kirjanpitäjät ovat huomanneet sinne siirtyneen kuitenkin myös vuoden 2009 verovelkoja. Tämä on aiheuttanut hämmennystä maksuissa. Yrittäjä kuvittelee maksavansa esimerkiksi tietyn kuukauden arvonlisäveron, mutta suorituksesta onkin kuitattu osa edellisvuoden verovelan suoritukseksi. Näin osa kyseisestä arvonlisäverosta jää vajaaksi, ja viivästyskorke juoksee vajaalle summalle koko ajan. Koska nykyisessä järjestelmässä verotilille maksettavien suoritusten verotiliviite on sama, ei yrittäjä pysty kohdentamaan suoritustaan haluamaansa verovelkaan. Verohallinto kuittaa suorituksia omassa järjestyksessään vanhimmista verovelkoista alkaen, vähentäen viivästyskorot ensin. Tilanteessa on vaikea pysyä mukana, jos verovelkoja on paljon ja pitkältä ajalta.

Verohallinto voi käyttää negatiivisen arvonlisäveron palautuksen myös varsinaisen verotilin ulkopuolelle kuuluvien verovelkojen kuittaamiseen. Palautuksella on kuitattu esimerkiksi maksamattomia ennakkoerovelkoja. Näistä kuittauksista informointi on usein varsin puutteellista kirjanpitäjän kannalta katsottuna. Perintään siirtyneet velvoitteet pitää maksaa eri viitteellä, mikä on aiheuttanut hämminkiä, koska ohjeistus ei sen osalta ole ollut riittävän selkeää.

Tilitoimistoväkeä ovat työllistäneet melko paljon Verohallinnon omista virheistä johtuneet ongelmat. On käynyt niin, ettei sähköisesti lähetetty ”ei palkanmaksua” - ilmoitus kahdelta kuukaudelta koskaan mennyt perille Verohallintoon. Tämän seurauksena asiakkaalle laitettiin arvioverotus kyseisiltä kuukausilta ja merkintä verovelkatodistukseen. Samoin verovelkatodistuksessa on näkynyt maksamattomana sellaisia verovelkoja, jotka on maksettu oikein ja ajallaan. Nämä asiat on saatu myöhemmin oikaistua, mutta yrittäjälle vahinko voi käydä kohtuuttoman suureksi, jos esimerkiksi jokin urakka jää saamatta virheellisen verovelkatodistuksen takia.

Positiivisena asiana verotilissä kirjanpitäjät totesivat sen, että negatiivinen arvonlisävero palautuu nopeasti yrittäjän käyttöön alkuruuhkien jälkeen. Vanhassa järjestelmässä negatiivinen arvonlisävero piti hakea erillisellä hakemuksella takaisin ja liittää mukaan ostolaskukopioita.

Kirjanpitäjien yleinen mielipide oli, että verotili toimii hyvin silloin, jos yrittäjä maksaa kaikki velvoitteensa ajallaan. Maksamattomat verovelat, viivästyskorot ja perintään siirtämiset aiheuttavat paljon ylimääräisiä kirjauksia entiseen verrattuna. Useilla tilitoimistoilla on käytössä vientiveloitus laskuttaessaan kirjanpitopalveluitaan ja verotilin myötä vientien määrä on lisääntynyt, mikä näkyy myös asiakkaan laskussa. Verotilin tarkoitus oli alun perin vähentää yrittäjien hallinnollista taakkaa, mutta on käynyt päinvastoin. Tilitoimistossa oltiin sitä mieltä, että vielä kymmenen vuoden kehittelyn jälkeenkin verotili tuli käyttöön keskeneräisenä. Sitä olisi pitänyt saada harjoitella demoversiolla elävässä elämässä, jotta puutteet olisi havaittu ajoissa. Paljon on vielä kehitettävää ja parannuksia tehtävänä, jotta verotili toimisi, kuten pitäisi.

4.6 Johtopäätökset ja pohdinta

Verotilin käyttöönotto vuoden 2010 alussa muutti yritysten ja tilitoimistojen toimintatapoja huomattavasti. Verotilin myötä arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten ilmoittaminen muuttui sekä ilmoitustavaltaan että aikataulultaan. Uusi käytäntö loi haasteita kaikille verotilin kanssa tekemisissä oleville, niin yrittäjille kuin tilitoimistojen työntekijöille. Erityisesti kirjanpitäjille ja palkanlaskijoille verotilin käyttöönotto vaati kouluttautumista ja asiaan perehtymistä.

Aluksi kerroimme verotuksen perusteista yleensä. Tarkemmin käsitelimme verotilin piiriin kuuluvia oma-aloitteisia veroja, kuten arvonlisäveroa kokonaisuutena sekä työnantajasuorituksia. Selvitimme, mitä verotili käytännössä tarkoittaa, ketä se koskee ja kuinka verotili muutti aikaisempaa käytäntöä ilmoittamisten ja tilitysten suhteen.

Yrittäjien tietoja, kokemuksia ja mielipiteitä kartoitimme tilitoimistossa tekemämme asiakaskyselyn avulla. Kyselylomakkeen täyttivät kesäkuun 2010 aikana tilitoimistossa käyneet 40 ensimmäistä asiakasta. Yhtiömuotojen edustus kyselyssä noudattaa tilitoimiston asiakaskunnan jakoa. Vastanneista yrityksistä/asiakkaista 21 oli

yhtiömuodoltaan osakeyhtiöitä, 14 toiminimiä, kolme kommandiittiyhtiötä ja kaksi avointa yhtiötä.

Kirjanpitäjien kokemukset verotilistä ja asiakkaiden toimista keräsimme syvähaastattelun avulla. Haastattelimme tilitoimistossamme työskentelevät seitsemän kirjanpitäjää, joilla kaikilla oli paljon sanottavaa verotilistä. Kyselimme alkutaipaleen Katso-tunnisteiden hankkimisesta asiakkaille, ohjeistuksen riittävydestä/riittämättömyydestä, verotilin vaikutuksista kirjauksiin, ongelmatilanteista ja yleensä verotilin toimivuudesta. Haastattelu tapahtui heinäkuussa 2010, joten monenlaisia käytännön kokemuksia oli ehtinyt kirjanpitäjille jo kertyä verotilistä. Koska tilitoimiston kirjanpitäjien toimenkuvaan kuuluu myös palkanlaskenta, saimme selville, kuinka tilitykset työnantajasuoritusten kohdalla sujuvat verotilin aikakaudella verrattuna entiseen järjestelmään.

Yrittäjien arkeen ei verotilillä näyttäisi olevan suurtakaan vaikutusta. Yrittäjät kertoivat seuraavansa verottajan lähettämiä verotiliotteita, mutta eivät juuri tutki verotiliä netissä. Kukaan vastaajista ei ollut siirtänyt rahaa verotilille saadakseen korkohyötyä. Ilmeisesti verohallinnon maksama korko koetaan liian alhaiseksi tai sitten verottajalle ei haluta maksaa missään tilanteessa ylimääräistä.

Lähes puolet koki saaneensa tarpeeksi tietoa verotilistä, tosin yrittäjät luottivat tilitoimiston henkilökunnan osaamiseen, eivätkä välttämättä edes kaivanneet lisää tietoa itselleen. Verotilin vaikutus yrittäjien maksutapoihin oli vähäinen.

Vastaajista 47,5 prosenttia ei osannut sanoa, onko verotili hyvä asia vai huono, joten verotili herättää hämmennystä ja epävarmuutta edelleenkin. Kaikille yrittäjille ei vielä ole muodostunut kokonais käsitystä verotilin toiminnasta ja sen tiliotyyppisestä hyödyntämisestä.

Suurimman hajonnan vastauksissa aiheutti kysymys, selkeyttääkö verotili ALV:n ja työnantajasuoritusten seuraamista. Vastauksista 30,0 prosenttia oli kyllä, 35,0 prosenttia vastanneista ei osannut sanoa ja 35,0 prosenttia vastasi kieltävästi.

Pelkän verotiliotteen tutkiminen ei pidä ajan tasalla, koska verotiliote tulee jälkikäteen

Vuoden 2010 alusta alkaen yritysten oli hankittava vahva tunnistautumismuoto, Katso-tunniste, sähköistä asiointia varten. Tilitoimiston työntekijät kokivat tämän prosessin aikaa vievänä, joskin rutiininomaisesti sujuvana toimenpiteenä. Aikaa kului paljon aikataulujen yhteen sovittamiseen yrittäjien kanssa, koska tunnisteiden hankinta edellytti yleensä henkilökohtaista käyntiä tilitoimistossa. Vuoden vaihteen muiden kiireiden lisänä tämä kiristi kirjanpitäjien aikataulua.

Verohallinto antoi ohjeistusta verotilistä sekä kirjeitse että netissä. Tilitoimistossa huomattiin varsin pian, että ohjeistus oli puutteellista ja liian tulkinnanvaraista. Ongelmatilanteissa apua oli vaikea saada, Verohallinnon linjat olivat jatkuvasti ruuhkautuneet. Usein neuvoa kysyttäessä kirjanpitäjät huomasivat, ettei oikeaa tietoa välttämättä saanut edes Verohallinnosta. Verotiliasia oli myös heille uusi ja käytännön kokemus puuttui. Koulutettua väkeä oli Verohallinnossa liian vähän, ja kyselyjen määrä oli arvioitu etukäteen aivan liian pieneksi. Selkeitä ohjeita sai harvoin, useimmiten kyselijää pompoteltiin henkilöltä toiselle.

Kirjanpitäjiä ovat työllistäneet melko paljon myös Verohallinnon omista virheistä johtuneet ongelmat. Esimerkiksi verovelkoina on saattanut näkyä sellaisia maksuja, jotka on maksettu oikein ja ajallaan. Nämä asiat on saatu myöhemmin oikaisua, mutta oikaisu on vaatinut melkoisen soittokierroksen Verohallintoon. Lisäksi kyseiset virheet ovat saattaneet aiheuttaa asiakkaalle jo vahinkoa, esimerkiksi urakan menetyksen olemattomien verovelkojen takia.

Positiivisena asiana verotilissä koettiin se, että negatiivinen arvonlisävero palautuu nopeasti yrittäjien käyttöön alkuruuhkien jälkeen. Vanhassa systeemissä negatiivinen arvonlisävero piti hakea erillisellä hakemuksella takaisin ja hakemukseen tuli liittää mukaan ostolaskukopioita. Ruuhkaisuudesta riippuen käsittelyyn saattoi kuluu aikaa kuukausia.

Yleinen mielipide tilitoimistossa oli, että verotili toimii hyvin silloin, jos yrittäjä maksaa aina kaikki velvoitteensa ajallaan. Maksamattomat verovelat, viivästyskorot ja perintään siirtämiset aiheuttavat runsaasti enemmän kirjauksia ja päänvaivaa aikaisempaan verrattuna. Kulunut aika ja kirjausten määrä näkyy suoraan asiakkaan tilitoimistolaskussa. Verotilin piti helpottaa yrittäjien hallinnollista taakkaa, mutta ainakaan vielä näin ei ole tapahtunut.

Kirjanpitäjien mielestä verotili olisi hyvä asia, jos se toimisi niin kuin oli alun perin tarkoitus. Paljon olisi pitänyt vielä harjoitella ja miettiä mahdollisia ongelmia ennen käyttöön ottamista. Verotiliä kehiteltiin Verohallinnossa kymmenen vuotta, silti se tuli käyttöön keskeneräisenä. Paljon on parannettavaa ja kehitettävää edelleenkin.

Tutkimustuloksista huomattiin, että tilitoimistoon tuleville uusille työntekijöille on syytä korostaa sitä, että asiakkaiden verotilitilannetta on pidettävä koko ajan silmällä. Täytyy muistuttaa asiakkaita mahdollisista veronkorotuksista ja viivästysko-roista, koska he eivät itse juurikaan seuraa verotilinsä tilannetta netissä.

Tillitoimisto Luoma-aho Oy:n palvelujen kehittäminen oma-aloitteisten verojen tilitykseen liittyen vaatii entistä nopeampaa reagointia asiakkaiden verotilin tapahtumiin, koska asiakkaat itse eivät reagoi kyllin nopeasti. Tilanne korostuu entisestään siinä vaiheessa, kun verottaja lopettaa verotiliotteiden lähettämisen postitse. Sen jälkeen verotilin tilannetta voi seurata ainoastaan nettiversiona. Asiakkaille on katso-tunnisteen luomisen yhteydessä annettu tunnukset, joilla pääsee omiin verotilitietoihin, mutta kiinnostus niiden käyttämiseen on ollut vähäistä.

5 YHTEENVETO

Verotus on ollut osana yhteiskuntaamme kautta aikojen. Veroja on monenlaisia, ja niitä kannetaan julkiselle vallalle yhteisten asioiden hoitamiseen ja palvelujen ylläpitämiseen. Vuoden 2010 alusta otettiin verotili käyttöön. Verotilin piiriin kuuluvat arvonlisävero, ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu. Verotilin tultua voimaan, arvonlisäverotiedot ja tiedot työnantajasuorituksista ilmoitetaan verohallinnolle kausiveroilmoituksella. Verotilin voimaantulo aikaisti arvonlisäveron eräpäivää 15. päivästä 12. päivään, mikä omalta osaltaan kiristi tilitoimiston kuukausittaista työtahtia.

Verotilin voimaantulo voidaan olettaa aiheuttaneen suuria muutoksia tilitoimistotyöhön. Tilitoimistoilla on jatkuva tarve toimintojensa kehittämiseen. Tutkimusten tarkoitus oli selvittää, kuinka paljon verotilin hoitaminen ja seuraaminen on tilitoimiston ja kirjanpitäjien vastuulla ja miten uusiin vaatimuksiin on reagoitava. Samalla kartoitettiin myös sitä lisätyön määrää, minkä verotili toi kirjanpitäjille, sekä sitä, mitä toimenpiteitä verotilin käyttöönotto vaati tilitoimistossa.

Asiakkaiden verotilikäyttäytymistä tutkimme kyselyllä, jonka täytti kesäkuun aikana tilitoimistossa käyneet yrittäjät. Kyselyssä tiedusteltiin että miten ja kuinka aktiivisesti yrittäjät itse seuraavat verotilinsä tapahtumia tai saldoa. Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka kiinnostuneita yrittäjät ylipäätään ovat verotilin toiminnasta ja että ovatko he saaneet tarpeeksi informaatiota asiasta. Kysely paljasti, että suurin vastuu verotilin velvoitteiden seuraamisesta jää tilitoimistolle. Vain harva seuraa verotiliään esimerkiksi netissä. Yrittäjät luottavat kirjanpitäjiensä ammattitaitoon ja osaamiseen verotiliasioissa ja keskittyvät itse omaan osaamiseensa.

Kirjanpitäjien kokemuksia verotilistä kerättiin haastattelemalla tilitoimiston kaikki kirjanpitäjät erikseen. Haastatteluissa selvisi, että verotili ei toimi niin kuin sen oli tarkoitus toimia ja että se tuli hieman keskeneräisenä käyttöön. Ohjeistus oli puutteellista ja osin virheellistäkin. Varsinkin alussa oli vaikeuksia saada ongelmatilanteissa apua, koska verohallinnon neuvontapalvelu ruuhkautui. Verotili toi mukanaan paljon lisää työtä kirjanpitäjien arkeen. Samalla kirjanpitäjien vastuu lisääntyi entisestään.

Kritiikkiä verotilin toimimattomuudesta käytännössä, etenkin alkuaikoina, ovat lehdistökirjoituksissa antaneet Suomen Yrittäjien veroasiantuntijat, tilitoimistoyrittäjät sekä myös itse verohallinnon edustajat. Verotili sinänsä on hyvä idea, mutta se tarvitsee jalostusta toimiakseen, kuten sen oli tarkoitus toimia.

Verotilin käyttöönotto lisäsi tilitoimiston haasteita. Yrittäjät luottavat täysin kirjanpitäjäänsä verotiliasioissa. Käytännössä tämä kasvattaa tilitoimiston vastuuta asiakkaidensa asioista. Tutkimuksen tulokset näyttävät selvästi, että henkilökunnan koulutukseen on kiinnitettävä vielä enemmän huomiota. Lisäksi palvelujen parantaminen edellyttää entistä nopeampaa reagointia verotiliin liittyvissä asioissa. Epäselvät asiat olisi selvitettävä mahdollisimman pian, sillä verotilijärjestelmä on sanktioissaan armoton.

LÄHTEET

- Auranen, K. 2003. Arvonlisäverotuksen erityiskysymyksiä. Tampere: Tampereen yliopisto, julkisoikeuden laitos.
- Grekin, S. 2009. Verotili – Mitä merkitsee yrityksille? Tilisanomat 5/2009, 52.
- Heiliö, K & Järvinen, R. 2009. Tunnisteet, valtuudet ja roolit sähköisen Verotili-palvelun käytössä. Tilisanomat 5/2009, 44.
- Hynynen, E-L. (toim.) 2010. Tilitoimistokokemuksia verotilimenettelystä: Asiakkaalle etu vai taakka?. Tilisanomat 5/2010, 60-63.
- Kausiveroilmoituksen täyttöopas 2010, Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen. Verohallinnon julkaisu 65.09.
- Kiinteistöinvestointien arvonlisäverotus, ohje Dnro 1845/40/2007, 14.12.2007. Verohallinto. Saatavissa: http://www.skatt.fi/?article=5930&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN
- Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J & Puttonen, V. 2004. Mitä on yrityksen taloushallinto? Keuruu: KY-Palvelu Oy.
- Kondelin, A., Laitinen, M. & Peltomäki, T. Palkkahallinnon säädökset 2010. 4. painos. Juva: Tekijät ja WSOYpro Oy 2010.
- Koponen, S. 2009. Verotilin vaikutukset tilitoimiston ja asiakkaan väliseen toimeksiantosopimukseen. Tilisanomat 5/2009, 51.
- L 30.12.1993/1501. Arvonlisäverolaki.
- L 18.12.1995/1558 Laki verotusmenettelystä.
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- L 7.8.2009/604. Verotililaki.
- Leppiniemi, J. 2002. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 8.uudistettu laitos. Helsinki: WSOY.
- Leppiniemi, J. 2004. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen ongelmat: KILAn ratkaisuja ja ohjeita. Helsinki: WSOY.

- Linnakangas, E. & Juanto, L. 2008. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. 6. painos. Hämeenlinna: Talentum Media Oy ja kirjoittajat.
- Lönnroth, E. 2009. Siirtymäkausi ja verotilimenettelyyn valmistautuminen. Tilisanomat 5/2009, 41.
- Marttila, M., Auranen, K., Kaari, P., Romppainen, L., Takalo, S. & Tikkanen, T. 2003. Kiinteistöverotuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: Kiinteistöalan kustannus.
- Mattila, K. 1984. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Helsinki: Suomen lakimiesliiton kustannus Oy
- Oikeusjärjestys 2000 osa II. 2. täydennetty painos. 2002. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Peltomäki, T. 2010. Palkkahallinto ja ennakkoperintä. Tilisanomat 2/2010, 65.
- Perälä, S. & Perälä, J. 2003. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. Helsinki: WSOY.
- Rekola-Nieminen, L. 2009. Verotili ja kirjanpito. Tilisanomat 5/2009, 49.
- Sorvanto, K. 2010. Ahvenanmaalta ilman arvonlisäveroa. Taloustaito yritys 2/2010, 22.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Tiedote 500/2009. 19.11.2009. Saatavissa: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1439502>
- Tikka, K., Leppiniemi, J., Penttilä, S & Hulkko, P. 1994. Verotus, 2. painos. Helsinki: WSOY.
- Valvontailmoituksen täyttöohjeet 2009, Arvonlisäverovelvollinen ja säännöllinen työnantaja. Verohallinnon julkaisu 66.08.
- Vero-ohjeet/artikkeli/8568. Verohallinto 20.11.2009. Saatavissa: http://www.vero.fi/print.asp?article=8568&language=FIN&domain=VERO_MAIN&path=5,40
- Verolait 1/2008. 2008. Talentum Media Oy.
- Verotiliopas. Verohallinnon julkaisu 88.09.
- Äärinen, L. & Nyrhinen, R. 2008. Arvonlisäverotus käytännössä. 7. painos. Juva: Leena Äärinen, Ritva Nyrhinen ja WSOY.

LIITTEET

Liite 1. Kirjelmä verotilistä verohallintoon

Liite 2. Valvontailmoitus

Liite 3. Kausiveroilmoitus

LIITE 1

Kirjelmä Verohallintoon

Aihe: Ikävä kyllä on todettava, että Verohallinto olisi saanut "kuivaharjoitella" verotilin toimintoja ihan harjoitteludemona vielä tämän vuoden ja samalla kouluttaa henkilökuntaansa enemmän, jotta asiakkaat saisivat vastauksia kysymyksiinsä ilman, että meitä soittajia pompotellaan henkilöltä toiselle! Samoin meille asiakkaille tulleet ohjeet olisivat voineet olla ja voisivat olla paljon selvempiä ja tarkempia tälläkin hetkellä!

Nykyinen tilanne alkaa olla tilitoimistojen kohdalla aika kestämaton - aikaa menee verotiliasioiden hoitoon enemmän kuin saisi; tilitoimiston asiakkaiden varsinainen kirjanpito/palkanlaskentatyö alkaa olla melko sivutoimista; tällä hetkellä tuntuu (kuten joku asiakas on sanonutkin) kuin olisimme verottajan "kätyreitä" ...

Verotili voisi parhaimmillaan olla joustava ja selvä taloushallinnon osatekijä, mutta näin tilitoimiston ja kirjanpitäjän kannalta se ei sitä ole. Osaatko te siellä päässä arvailla, miltä tuntuu yrittää pysytellä verotilin perässä, kun yhdellä kirjanpitäjällä on asiakkaita viitisenkymmentä! Tänään Verohallinnon sivuilla olleet ohjeet alv:in ja TA-tilitysten ilmoittamisajankohdasta eivät tosiaankaan helpolla onnistu tilitoimistoissa vai oletatko te, että meillä on mapeissa huomiolappuja MUISTA ILMOITTAA se, tämä ja tuo silloin ja silloin ja viimeistään tällöin! Palautusraja puheenollen, miten toimii yhdistelmä negatiivinen alv ./ TA-tilitykset + asiakkaan maksama "jemmaraha" ja palautusraja?

Yhden yrityksen kirjanpitäjälle/palkanlaskijalle nykyinen verotilimalli on kaikista puutteistaan huolimatta ehkä aivan toimiva.

Nyt risuja, toivottavasti seuraavaksi ruusuja!

Tilitoimisto Luoma-aho Oy:n henkilökunta /
puolesta Pirjo Malinen

Ajankohta: 30.3.2010 klo 15.55

Yhteystietoni: pirjo.malinen@luoma-aho.com

Palautteen laji: Moite

Hei.

Olen henkilökohtaisesti aivan samaa mieltä kanssasi, että me virkailijat emme ole ennättäneet vielä saada kokonaiskuvaa verotilistä. Me joudumme pompottelemaan asiakasta paikasta toiseen, koska näin alkuvaiheessa on asiakaspalvelua jouduttu runsaiden puhelumäärien johdosta jakamaan koko verohallinnon laajalle sektorille. Henkilöstömme on saanut verotilikoulutusta runsaasti, mutta vasta käytäntö opettaa tähänkin työhön, se ollaan alkuvuoden mittaan jouduttu useaan otteeseen toteamaan.

Meille on tullut myös runsaasti näitä sähköisiä tukipyyntöjä, joita piti alkuperäisten laskelmien mukaan tulla niin vähän, että ne voisi hoitaa muutaman henkilön voimin. Ennusteet eivät tämänkään asian suhteen menneet nappiin. Olemme saaneet sekä myönteistä että kielteistä palautetta asiakkailtamme, tilitoimistoilta ikävä kyllä enimmäkseen negatiivista. Olet selkeästi esittänyt kantanne verotiliin ja luulen, että useimmat kolleganne ovat samaa mieltä kanssanne.

Laitan tämän viestisi eteenpäin verotilijärjestelmän kehittäjille, he saavat tästä hyvän kuvan asiasta tilitoimistojen kannalta.

Valitettavasti mekin olemme ylempää verotilihankkeelta saamamme informaation varassa, joten en pysty vastaamaan tyhjentävästi tuohon palautusrajakysymykseesi. Lähetän oheisena linkin tiedotteeseen, joka sisältää viimeisintä tietoa ko. asiasta, vai oliko tämä juuri se ohje johon viestissäsi viittaat. Lähetän viestisi tiedoksi verotilijärjestelmän asiantuntijoille Verohallitukseen ja pyydän heiltä vastausta tähän esittämääsi vaikeaan yhtälöön.

www.vero.fi/artikkeli/9136

Toivotaan, että me virkailijat harjaannumme pikkuhiljaa palvelemaan asiakkaitamme paremmin ja että verotilipalvelumme paranee sille tasolle, että asiakkaatkin pystyvät helpommin hoitamaan heille asetetut velvoitteet.

Hyvää kevään jatkoa koko henkilökunnallenne !

Ystävällisin terveisin

Verohallinnon asiakastuki

www.vero.fi/verotili

LIITE 2. Valvontailmoitus

Ilmoittajan nimi ja osoite

VALVONTAILMOITUS

VALVONTAILMOITUSTEN
OPTINEN LUKUPALVELU
PL 5016
00053 VERO

W

W

Mallinumerot:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

010 Y-tunnus

Lomakkeen tiedot luetaan optisesti.
Kasin täytettäessä käytetään mallien mukaisia merkkejä.
Tiedot ilmoitetaan euroina ja sentteinä.
Pisteitä, pilkkuja tai muita ylimääräisiä merkkejä ei saa käyttää.

ARVONLISÄVERON TIEDOT			TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT		
Rahayksikkö euro	052 Kohdekuukausi kkvvvv		Rahayksikkö euro	052 Palkanmaksukuukausi kkvvvv	
Vero kotimaan myynneistä verokannollittain	euro	snt	St-maksun alaiset:	euro	snt
201 22 %:n vero			501 palkat		
202 17 (12) %:n vero			502 lähdeveron alaiset palkat		
203 8 %:n vero			Suoritukset, joista ei makseta st-maksua:		
205 Vero tavaraostolista muista EU-maista			503 ennakonpidätyksen alaiset		
206 Kohdekuukauden vähennettävä vero			504 lähdeveron alaiset		
207 Edellisen kuukauden negatiivinen vero			505 Toimitettu ennakon- pidätys		
208 Maksuttava vero (+)/ Seuraavalle kuukaudelle siirrettävä negatiivinen vero (-)			506 Liikaa suoritetun enna- konpidätyksen vähennys		
209 Veroton liikevaihto (ks. täyttöohje)			515 Matalapalkkatukena vä- hennetty ennakonpidätys		
210 Tavarain myynti muhin EU-maihin			507 Työnantajan st-maksu		
211 Tavaraostot muista EU-maista			508 Liikaa suoritetun st- maksun vähennys		
			509 Lähdevero palkoista, yms.		
			510 Liikaa suoritetun lähdeveron vähennys		
			516 Matalapalkkatukena vähennetty lähdevero		
056 Ei ALV-toimintaa kkvvvv - kkvvvv			056 Ei palkanmaksua kkvvvv - kkvvvv		
041 Yhteyshenkilö				042 Puhelinnumero	

VEROH 7680-atk/x 9.2008

W

W

Liite3, Kausiveroilmoitus

Lomake palautetaan osoitteeseen:

VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupaiveli
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS

Jos korjaatte aiemmin ilmoitettuja tietoja,
ilmoittakaa vain muutosten määrät.

B

Verovelvollisen nimi	010 Y-tunnus tai henkilö-tunnus

ARVONLISÄVERON TIEDOT

TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT

40

B

050 Ilmoitusjakso				052 Kohdekausi	053 Vuosi	050 Ilmoitusjakso				052 Kohdekausi	053 Vuosi
Kuu-	Nei-	Vuosi		euro	snt	Kuukausi	Nei-	Vuosi		euro	snt
kausi	jän-						nes-				
Vero kotimaan myynnistä verokannoittein											
301	22/23	%:n	vero			601	Ennakonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset				
302	12/13	%:n	vero			602	Toimitettu ennakonpidätys				
303	8/9	%:n	vero			603	Ennakonpidätyksestä vähennettävä matalapalkkatuki				
305	Vero tavaraostoista muista EU-maista					604	Maksettava ennakonpidätys				
306	Vero palveluostoista muista EU-maista					605	Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset				
307	Kohdekauden vähennettävä vero					606	Lähdevero palkoista yms.				
308	Alarajahuojennuksen määrä (siirretään kohdasta 317)					607	Lähdeverosta vähennettävä matalapalkkatuki				
308	Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (-)					608	Maksettava lähdevero				
309	D-verokannan alainen liikevaihto					609	Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat				
310	Muu arvonlisäveroton liikevaihto					610	Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu				
311	Tavaran myynti muihin EU-maihin					Ei palkanmaksua					
312	Palveluiden myynti muihin EU-maihin					054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu	057 Vuosi		
313	Tavaraostot muista EU-maista										
314	Palveluostot muista EU-maista										
Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeutettu täyttää											
				euro	snt						
315	Alarajahuojennukseen oikeuttava liikevaihto										
316	Alarajahuojennukseen oikeuttava vero										
317	Alarajahuojennuksen määrä										
Ei siv-toimintaa											
054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu	057 Vuosi								

VEROVELVOLLISEN OMAT MERKINNÄT

Tässä kohdassa voitte laskea kausiveroilmoituksella ilmoitettujen verojen yhteismäärän. Tähän merkityt tiedot eivät väily Verohallintoon.

Arvonlisävero _____

Ennakonpidätys _____

Lähdevero _____

Työnantajan sosiaaliturvamaksu _____

Verot kausiveroilmoituksen sivulta 2 _____

Verot yhteensä _____

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvitys	Puhelin

VEROH 2001/1 4.2010

B

Lomake palautetaan osoitteeseen:

VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS (sivu 2)

Jos korjaatte aiemmin ilmoitettuja tietoja,
ilmoittakaa vain muutosten määrät.

M

Verovelvollisen nimi	010 Y-tunnus tai henkilöötunnus

MUIDEN OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN TIEDOT

41 Ilmoittakaa tiedot merkitsemällä alla oleviin kohtiin veron tunnus (vain numero), ilmoitusjakso, kohdekausi ja vuosi ja maksettavan veron määrä. Verojen tunnukset ovat alla.

- 10 Arpajaisvero
- 16 Vakuutusmaksuvero
- 24 Ennakonpidätys puun myyntitulosta
- 25 Ennakonpidätys osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä
- 68 Ennakonpidätys koroista ja osuuksista
- 92 Ennakonpidätys osingoista ja osuuspääoman koroista
- 39 Lähdevero osingoista (rajoitetusti verovelvollisilta)
- 69 Lähdevero koroista ja rojalteista (rajoitetusti verovelvollisilta)
- 84 Lähdevero korkotulosta (yleisesti verovelvollisilta)

M

050 Veron tunnus	050 Ilmoitusjakso		052 Kohdekausi	053 Vuosi	061 Maksettava vero	
					euro	snt
	☐ Kuukausi	☐ Neljännevuosi				
	☐ Kuukausi	☐ Neljännevuosi				
	☐ Kuukausi	☐ Neljännevuosi				
	☐ Kuukausi	☐ Neljännevuosi				
	☐ Kuukausi	☐ Neljännevuosi				

Vakuutusmaksuverovelvolliseksi rekisteröidyn ilmoitus toiminnan keskeytymisestä

Ei vakuutusmaksuverollista toimintaa			
054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu	057 Vuosi

Päiväys	Allakirjoitus ja nimen selvennys	042 Puhelin

VEROH 40/02 1.2011

M